

Арба, мань билэбин дуо? БАЛЫКТААҤЫННА СӨПТӨӨХ УЛАРЫТЫЫЛАР

2004 сыл сэттиньи 26 күнүгэр Государственной Думаҕа ахсынньы 8 күнүгэр Федеральная Сэбиэҕэ балыктааһын уонна уу биологической ресурсаларын харыстааһын туһунан федеральной сокуон барылын ылыммытара. Ахсынньы 20 күнүгэр 166-ФЗ докумуону Российской Федерация Президентэ В.В. Путин илии баттаан бигэргэпит. Саҥа сокуонга ологуран сүрүн уларытыылар сокуон 26-с ыстатыйатыгар — өбүгэ саҕаттан балык булдунаан иитиллэн-аһаан олохор олох укулааттаах, дьарык, үлэ оҥостубут төрүт олохтоохтор, аҕыйах ахсааннаах сымэлийэн эрэр хотугу народностарга нормативнай правовой уларытыылар тахсаллара ыйыллар.

Балык харыстабылыгар уонна ресурсалары бэрээдэктир Федеральная инспектор Р.Н. Мохначевская иһитиннэригинэн, ааспыт сылга промысловый балыктааһынга уонна лобителлэргэ бэрэлибит көңүл-лицензия күүһүн сүтэригинэн уонна быйылгы сыллаагы квота сагалыы бэрэлибин диэри балыктааһын тохтоуллар.

Быйылгы дьылтан көңүл болдьоҕор уһатыллар, төрүт олохтоохторго балык булда традиционной хаһаайыстыбаннай дьарык быһыытынан көрүлэн көккө чэпчэтиилэр оҥоһуллар кэскиллээхтэр. Бу күнүгэр өрүс эгэрдэригэр былааннаах бэрэбиэркэлэр оҥоһуллуохтара дьин сэрэтэр.

БЫДЫЙ Дьөгүөр, журналист

Улуус дьаһалтатын отчуотугар НАМ СЕЛОТУГАР ТӨҥӨ КИҤИ БААРЫЙ?

Тохсунньу 20 күнүгэр А. Шестаков аатынан культура киинигэр Нам селотун олохтоохторун иинигэр улуус дьаһалтатын отчуота буолла. Муньааха 118 киһи кэлбит.

Кэпсэтингэ врач Р.С. Софронов 1 №-х детсад өрөмүөнүн, мэчирэг сирдэрин аныгы, инсульт ыарыы элбээбитинэн (112, онтон 22 киһи өлбүт), ыарыһахтар сытар миэстэлэрин элбэтээри туруоруста. Билингги туругуна 10 эрэ куйка баар. ГАИ начальнигин э.т. А.П. Дьячковская сатыы сылдар дьонго анаан тротуардары, переходтары оҥорору, суолу кэмигэр астарары туруоруста, суолга куттал суох буолуутун улуустаагы комиссията үлэтэ мөлтөөбүн бэлиэтээтэ. Почта үлэһитэ П.Т. Наумова ГАИ үлэтэ сэргэхсийбитин, клиенттарга сыһыаннара тупсубутун бэлиэтээтэ, хаһан саҥа культура дьээтэ тутууларын туһуласта. Метеостанция начальнига А.И. Кутуков улуска бу тарилтэ өнгөтүнэн туһаны мөлтөөбүн ыйда. «Сандалы» остолобуой сэбиэдиссэйэ Н.Н. Тимофеева эмиз саҥа культура дьээтин туһунан эттэ.

Мань таһынан муньаах кыттыылаахтара 2004 сылга Нам селотугар 81 ыал көһөн кэлбит, онон биһиги улууспутугар дьон кэлиитэ сайдыыга көмөлөһөр диэтилэр. Сорохтор бу көрүүнү утардылар. Биллэрин курдук кэлиит дьон пропискалана охсубаттар, билингги туругуна 1500 кэригэ киһи пропскаата суох олохтор. Ол эбэтэр Нам селотугар 8 тыһ. киһи дьин ааҕар эбит буоллахытына, дьингэр 10 тыһ. киһи баар эбит. Отчуот «ортонон» сыаналанна.

Биһиги корр.

Утүө дьыала чэрчитинэн ПРОИЗВОДСТВЕННОЙ ОБЪЕКТАРГА КӨҥӨБҮТ

Урукку өттүгэр «Утүө дьыала» хамсааһыннан социальной объектар тутуулан кэлбит буоллахтарына, Нам улууспутугар быйылгыттан бу хамсааһын нөҥүө аны производственной объектар тутулуохтара.

Тохсунньу 20 күнүгэр бу боһуруос суньунэн буолбут муньааха улуус баһылыга Д.П. Корякин, баһылык 1 солбуйааччыта А.А. Бочкарев, тыа хаһаайыстыбатын управлениетын начальнига М.Д. Соловьев, нэһиликтэр баһылыктара, баһынай хаһаайыстыбалар салайааччылары кыттынылар.

Быйыл улуус үрдүнэн бары нэһиликтэри хабаан 56 производственной объект тутуулары былаанналар. Ол курдук Уэдэйгэ 2 хотон, сылгы базата, 5 км усталаах водопровод, 1 Хомустаахха водопровод, искусственной сиэмэлээн пууна, Партизанга сылгы базата, овощехранилище, грибица, водопровод, Никольскайга ыскылаат, Хамаҕаттаҕа 7 объект (хотон, сылгы базата, сибининьэ фермата о.д.), Хатыг Арыыга хотон, сылгы базата, күрүө, үүт тутар пуун, Бөгүнгэ күрүө, үүт тутар пуун, овощехранилище о.д. нэһилиэнньэ туһалаах объектар.

Бу утүө дьыалаҕа тыа хаһаайыстыбатын министерствота хамнаска көмөлөһөрүн туһунан биллэрбит, мань таһынан бензини төлүүрүгэр дьаһалта өттүттэн кэспэтии ыттылар. Муньааха кэлбит дьон бу бырайыакка уларытыылары киллэрдилэр. Анал комиссия тариллэн нэһиликтэри кэригэн көрөн бүтэһиктээх испийһак оҥоһуллуот.

Быйылгы кыстык сылгыга да, ынах сүөһүгэ да ыараханынан сыбээстээн эби аһылыгы сизээр көбүүстээгин туһунан ветстанция сыбээгана суох ыарылар отделын сэбиэдиссэйэ Е.И. Николаева иһитиннэрдэ. Ол курдук улуус үрдүнэн 93 ынах сүөһү, 28 сылгы өлбүт, 419 сүөһү мөлтөх туруктаах. «Модут» МУП (дир. В.В. Осипов) эби аһылыгынан хааччылыыга атыгартга холбоһор буолар үлэлээх. Онтон Партизан баһылыга В.Г. Алексеев нэһиликтэ баар 5 тракторы хомуйан нэһилиэнньэ отун барытын тийгэтибитэ атын дьаһалталаҕа эмиз холбоһор буолар.

В. РЫКУНОВА

2005 сыл алтынньы 5 күнэ - улуус хаһыата төрүттэммитэ 70 сыла УБҮЛҮӨЙДЭЭХ СЫЛ КОНКУРСТАРА

Быйыл хаһыаппыт төрүттэммитэ 70 сылын бэлиэтиир сылбытыгар үгэс буолбут конкурспутун салгыыбыт. Бу конкурспут сүрүн соругунан ааҕааччылар кизг араҕаларыгар хаһыат тупсаҕай тас көрүнгээх, баай ис хоһоонноох тийэрин ситиһи буолар.

Биһиги конкурспутугар редакция штатнай үлэһиттэригэр ураты ким баарар кыттыан сөп. Урукку сыллартан уратыта дьин конкурска үтүс киһи кыттарын хааччылар инниттэн үс бөлөбүнэн ыытарга быһаардыбыт.

Кыттааччылар:

Бастагы бөлөх — Нам сэл., 1 Хомустаах, Хамаҕатта, Аппааны, Хатырык бөһүөлөктэргэ киирэллэр — барыта 5 нэһилиэнньэлээх пуун.

Иккис бөлөх — Уэдэй, Партизан, Бөгүнгэ, Модут, Түбэ, Көбөкөн, Арбын — барыта 7 нэһилиэнньэлээх пуун.

Үһүс бөлөх — Салбаң, II Хомустаах, Граф Бизэргэ, Кыһыл Дэрэбинэ, Таастаах, Искра, Фрунзе — барыта 7 нэһилиэнньэлээх пуун.

Конкурс түмүгүнэн улуус үрдүнэн биер сөбүтөх «Сыл бастын корреспондента» лауреат аата быһаарыллыаҕа. Оттон үс бөлөбүнэн хас биердилэригэр үстүү номинацияҕа кыайыылаахтар кимнээхтэре чуолкайданыаҕа.

Номинациялар:

1. «Чөл олох — олохтут түһэ». Бу темаҕа нэһиликтэргэ чөл олох сирин тутуһар биердилээн дьоннор, ыаллар, ыттылар араас тэрээһиннэр, мероприятиялар чопчу суруллуохтара. Уопсай ис хоһоонноох суруйуулар болдомтоҕо ылыллыбаттар.

2. «Бэйэни салайыныы — инники дьылдабыт». Бу номинацияҕа нэһиликтэргэ бэйэни салайыныыга бастагы хардыылар, үтүө холобурдар туһунан араас жанрдарынан суруйуулар аарыллаллар.

3. «Хайдах олордугут, ыаллар?». Манна тыа сирэ ырыһыак усуллубуйагыгар олоҕор-дьаһаҕа, биердилээн баһынай хаһаайыстыбалар, предпринимателлэр, дьин көргөн хаһаайыстыбата үлэлэрэ-хамнастара сырдатыллыахтаахтар.

Мань таһынан араас жанрдарга, атын да суолталаах темаларга суруйууларга анал биһирэбиллэр олохтонохтара. Конкурс 2006 сыл тохсунньу 13 күнүгэр — Россия Бэчээтин күнүгэр түмүктэниэр.

Улуус бары олохтоохторун, общественной корреспонденнарбытын, ыччаттары биһиги конкурспутугар актыбынайдык кыттагытыгар ыгырабыт.

Эрдэ биллэрбит курдук Улуу Кыайыы 60 сылыгар аналлаах суруйууларга конкурс салтанан барар. Манна элбэх матырыйааллар киирдилэр, өссө да киирэр тураллар. Ыам ыйын 3 күнүгэр редакция бу дьонун суолталаах түгэнигэ анаммыт конкурс түмүгүн быһаарыаҕа.

«Энсиэли» хаһыат редакцията

Суперсокуон - балаһыанньа хайдаһый?

Дойду үрдүнэн 122 нүөмэрдээх аатырар-сураһыар «суперсокуон» тула Саҥа дьыл кэнииттэн улахан араллан табыста. Саамай атабастаммыт араҕанан буолар араас чэпчэтиилэри туһанар ветераннар, пенсионердар, инбэлииттэр уулуссага табыстылар. Бу төрүөтүнэн, биһи этиллэрин курдук «гладко было на бумаге, да забыли про овраги, а по ним ходить» дьин буолан табыста. Ол курдук миэстэтигэр олохтоох былаастар көһүүн нүк дьаһаһыылар дьон үрдэһитин таһаарда дьин быһаараллар. Оттон дьин иһигэр очкоттон баччаа диэри наар албыннатан кэлбит дьон сэргээлэрэ, итэһэйбэттэрэ биер үксүн төрүөт буолара сэргээлэр. Мантан антах биһиги улууспутугар бу сокуон тула балаһыанньа хайдаһын хайдах баарынан билиһиннэрэр санаалаахпыт. Ол курдук 1 Хомустаахтан кырдыаҕас авторбыт А.И. Прокопьев санааларын үлэстэр.

Д Ъ А Д А Й Ы Ы

Халтан, илдьиркэй, эргэ таҥастаах оҕоньор мас салаасканан, уокка оттоору, эргэ хотон эркини эрбиер оплоонугар соһон аҕалла. Бу 65 саастаах Бүөтүскэ оҕоньор. Мин бэйэм оҕо-эдэр сааспыттан маньык дьадаҥы олоххо олохор буолан соһуйбаппын. Ол тынан баран, билингги сайдыылаах олох өттүттэн көрөр буоллахтарына, олох туспа. Сорох хасты да массынаалаах, ат экирэтэр коттеджтарга, ыллаларга хасты эмэ өнгөөх телевизордаах, компьютердаах олохор кэмигэр олох атын.

Былыр тыаҕа арай колхозтаах олоҕо маньык этэ. Биһиги дьээтигэр киирдибит. Бу былыр доруосуннайдар өтөхтөрө. Чэ, ол сөбүтөх олохторо сонун буолбата. Билингги сөбүтөх олохтор оҕоньор-эмээхсин тыаҕа да, куоракка да элбэх. Ыарахан олох. Дьээтигэр электроуот, араадыһа, телевизор, хаһыат суох. Эгэ гаас, телефон кэли дуо? Бу сиздэрэй олох арыстара. Былырты эргэ ыскаап, остуол, тимиер орон, онон дьин мала бүтэр. Туох да суох. Оруонун таҥаһа илдьиркэй матараас, эргэ сон, онон бүтэр. Бу 1 Хомустаахха да хасты эмэ хостоох сиздэрэй, киинтэн гаһынан ититиллэр кыбартыраларга, сорох чаһынай дьээлэргэ холотооххо олох атын. Мантан аллара биһиги кэспэтибит сорох түгэниэрэ:

- Уоккун хаһан бысыгытарай?
- Үс сыл буолла, маньык уота суох олохтубут. Чүмэчи костүбэт, сыаната да ыарахан.
- Пенсияг төһөнү?
- Тыһыынча алта мөһөөх.
- Тугу аһаан сылдыһый?
- Минтай кэспизэрбэ, сороһор куурусса буута, мокуруон.
- Онтон эти?
- Эти атыылаһар кыарым суох, ыарахана бэрт. Килиэби кыайан сизбөппүн.
- Билингги кизэһэ түөрт чаас-тан хараһарар, онно хайдах аһыыһый?
- Ити ыал түнүктэрин уота бу түнүккүнэн остуолбар тыгар, ол сырдыгар аһыбын, сороһор бу оһоһум айаһар олоһоско. (Соруу өттүгэр икки мэдизмизинээх саҥа улахан дьин турар, ону ыйар).
- Уокка оттор маскын хантан булаһый?
- Маскыбытын Оппуоньа эргэ хотонун маһын биербитэ. Ону бысталаан, салаасканан соһон аҕалан, эрбибин. Тыа хаара халын.
- Арай гаас киирдин?
- Эппиттэрин аккаастаабытым, гаһы төлүүр харчымы суох. Чахчыта онук. Кини гаһы киллэртэрэр кыага суох. Ол отут биэс тыһыынчаны булбата чахчы. Чэ, баар бөсхө киллэрдиннэр даҕаны, аны Бүөтүскэ ый аайы 500 солк. хантан булан биэриэй? Өссө ыараары турар.
- Дьон сылдыар дуо?

— Суох, ким да сылдыбат, дьин Аппааньтан убайым кэлэн барар.

ТҮМҮК САНАА

Бу «Суперсокуонун» Россия Президентэ В.В. Путин, кини Госдумата, правительствота, саҥа дьылтан сэри ветераннарын, оҕо доһолорун, тыыл, үлэ ветераннарын урукку бары уйгуоталарын (льготаларын) сотто, суох оҥордо. Ол өһөлөрү харчынан, маньыатынан төлүүрү дьин түөкэйдиллэр. Суоттаан көрдөххө урут туттуулар уйгуоталар 40 да бырыһыанын ити кэспир харчыта толуйбат. Онон сылга ачыгыһа уокка, телефонга (өссө гаһы киллэртэҕэххэ) иккис тыһыынчаны ордук төлүүр буоллубут, хас биерди ветеран.

Кыайыы 60 сылыгар сэри, тыыл ветераннарыгар бэртээхэй бөлөх буолла. Арай Бүөтүскэни Путин «Суперсокуон» билинггитэ таарыйбат. Нолуоктаан төлөтөр гаһа да, электроуота да, телефона да суох. Арай батареянан барар салтын араадыһааланнаҕа, онтон нолуоктуура дуу? Бу «Суперсокуон» ис дьингэ сэри, тыыл, үлэ ветераннарын уонна пенсионердары, инбэлииттэри саралаан гаас, чох, нефть о.д.а. промышленность тойотторун ситэри байытыгы эбит.

Афанасий ПРОКОПЬЕВ-ХОНООҕОЙ

Быһылаан КИМИЭХЭ ОБОЛОРБУТУН ИТЭБЭЙЭБИТИЙ?

Тохсунньу 21 күнүгэр, бээтинсэ, Горнай улуун территориятыгар Хамаҕатта орто оскуолатын УАЗ-фургон массынаата суол кыттыгыгар турар прицепка баран түспүт. Массынаҕа «Инникигэ харды» научнай - практической конференция кыттыылаахтара 6 үөрэнээччи, 2 учуутал олохсон дьээлэригэр төһөн испиттэр. Прицепка сааллы түгэнигэр иһигэр олохсон иһэр учуутал

улахан эчэйини ылан Дьокуускай балыһыатыгар киллэриллибит.

Улуустаагы ГАИ үлэһиттэри иһитиннэригэр, быһылаан суоппар болдомтоҕо суодуттан, аралдьыйа испититтэн, аян дистанциятын тутуспатаһыттан тахсыбыт.

Блэз информ.

РЕШЕНИЕ УЛУСНОГО СОБРАНИЯ

О БЮДЖЕТЕ МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ «НАМСКИЙ УЛУС» НА 2005 ГОД

В соответствии со ст. 187 Бюджетного Кодекса Российской Федерации и со ст. 21 Устава муниципального образования «Намский улус», Улусное Собрание депутатов РЕШИЛО:

резервном фонде, утвержденном Улусным Собранием депутатов. Распорядителем данных средств является исполнительный орган местного самоуправления.

8. Главе муниципального обра-

2004 год».

9. Установить, что согласно ст.107 БК РФ предельный объем муниципального долга не должен превышать объем доходов местного бюджета без учета финансовой помощи из бюджетов других уровней бюджетной системы РФ.

10. Утвердить предельный объем расходов на обслуживание муниципального долга в сумме 2500,0 тыс.руб.

11. Кассовое обслуживание местного бюджета на 2005 год возложить на финансово-казначейское управление МФ РС(Я) по Намскому улусу.

12. Установить, что заключение и оплата бюджетными учреждениями договоров, исполнение которых осуществляется за счет средств местного бюджета, производятся в пределах утвержденных лимитов бюджетных обязательств в соответствии с функциональной и экономической структурой расходов местного бюджета и с учетом принятых и неисполненных обязательств. Принятые бюджетными учреждениями обязательства, вытекающие из договоров, исполнение которых осуществляется за счет средств местного бюджета, сверх утвержденных им лимитов бюджетных обязательств, не подлежат оплате за счет средств местного бюджета на текущий финансовый год. Договор, заключенный бюджетным учреждением или органом исполнительной власти с нарушением требований настояще-

нию за счет средств местного бюджета, с лицевых счетов, открытых в ФКУ МФ РС(Я) по Намскому улусу, производится ФКУ МФ РС(Я) по Намскому улусу в соответствии с предъявленными им исполнительными листами судебных органов и на основании расчетных документов получателей средств местного бюджета исключительно в пределах целевых назначений, предусмотренных настоящим решением и функциональной, экономической структурами расходов местного бюджета. В случае недостаточности средств местного бюджета получатель средств местного бюджета вправе направлять на эти цели средства от предпринимательской и иной приносящей доход деятельности.

14. Администрация МО «Намский улус» и улусное Собрание депутатов не вправе принимать в 2005 году решения, приводящие к увеличению численности работников бюджетной сферы, муниципальных служащих и приравненных к ним лиц. Нормативные правовые акты, влекущие дополнительные расходы за счет средств местного бюджета на 2005 год, сокращающие его доходную базу, реализуются только при наличии соответствующих источников дополнительных поступлений в местный бюджет и (или) сокращения расходов по конкретным статьям местного бюджета на 2005 год с последующим внесением в настоящее решение соответствующие изменения.

15. Администрации МО «Намский улус»:

- разрешить главным распорядителям и прямым получателям бюджетных средств направлять на погашение кредиторской задолженности бюджетных учреждений, сложившейся на 1 января 2005 года, до 20 процентов ассигнований, предусмотренных на финансирование текущих затрат по соответствующим статьям экономической классификации расходов бюджета;

16. Право выделения штатных

Приложение № 2

Доходы бюджета МО «Намский улус» на 2005 год

код бюджетной классификации	Доходы	План (тыс.руб.)	Уд.вес, %
000 1 06 00000 00 0000 000	доходы	42114	8,80
000 1 01 00000 00 0000 000	НАЛОГИ НА ПРИБЫЛЬ, ДОХОДЫ	32700	6,83
000 1 01 02000 01 0000 110	Налог на доходы физических лиц	32700	6,83
000 1 05 00000 00 0000 000	НАЛОГИ НА СОВОКУПНЫЙ ДОХОД	3419	0,71
000 1 05 01000 01 0000 110	Единый налог, взимаемый в связи с применением упрощенной системы налогообложения	413	0,09
000 1 05 02000 01 0000 110	Единый налог на вмененный доход для отдельных видов деятельности	2097	0,44
000 1 06 03000 01 0000 110	Единый сельскохозяйственный налог	909	0,19
000 1 06 00000 00 0000 000	НАЛОГИ НА ИМУЩЕСТВО	3466	0,73
000 1 06 01000 03 0000 110	Налог на имущество физических лиц	237	0,05
000 1 06 02000 02 0000 110	Налог на имущество организаций	751	0,16
000 1 06 05010 03 0000 110	Земельный налог за земли сельскохозяйственного назначения	631	0,13
000 1 06 05040 03 0000 110	Земельный налог за земли сельскохозяйственного назначения	1669	0,36
000 1 07 00000 00 0000 000	НАЛОГИ, СБОРЫ И РЕГУЛЯРНЫЕ ПЛАТЕЖИ ЗА ПОЛЬЗОВАНИЕ ПРИРОДНЫМИ РЕСУРСАМИ	2	0,00
000 1 07 01020 01 0000 110	Налог на добычу общераспространенных полезных ископаемых	2	0,00
000 1 08 00000 00 0000 000	ГОСУДАРСТВЕННАЯ ПОШЛИНА	220	0,05
000 1 11 00000 00 0000 000	ДОХОДЫ ОТ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИМУЩЕСТВА, НАХОДЯЩЕГОСЯ В ГОСУДАРСТВЕННОЙ И МУНИЦИПАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТИ	1365	0,29
000 1 11 05000 00 0000 120	Доходы от сдачи в аренду имущества, находящегося в государственной и муниципальной собственности	100	0,02
000 1 11 05010 01 0000 120	Арендная плата и поступления от продажи права на заключение договоров аренды за земли сельскохозяйственного назначения до разграничения государственной собственности на землю	285	0,06
000 1 11 05014 01 0000 120	Арендная плата и поступления от продажи права на заключение договоров аренды за другие земли сельскохозяйственного назначения до разграничения государственной собственности на землю	1000	0,21
000 1 16 00000 00 0000 000	ШТРАФЫ, САНКЦИИ, ВОЗМЕЩЕНИЕ УЩЕРБА	900	0,19
000 1 16 30030 03 0000 140	Прочие поступления от денежных взысканий (штрафов) и иных сумм в возмещение ущерба, зачисляемые в местные бюджеты	900	0,19
Бюджетные ассигнования, выделяемые из республиканского бюджета		436675,2	91,20
ВСЕГО ДОХОДОВ		478789,2	100

1. Утвердить бюджет муниципального образования «Намский улус» на 2005 год по доходам в сумме 478 789,2 тыс.руб., по расходам в сумме 482 789,2 тыс.руб. Установить предельный размер дефицита местного бюджета в сумме 4 000,0 тыс.руб.

2. Утвердить источники покрытия дефицита местного бюджета на 2005 год. Предоставить право Главе администрации МО «Намский улус» вносить изменения в объемы по источникам финансирования дефицита местного бюджета на 2005 год, не изменяя итоговой суммы по всем источникам.

3. В целях обеспечения непрерывности финансирования расходов и мероприятий местного бюджета утвердить размер оборотной кассовой наличности на конец 2005 года в сумме 500,0 тыс.руб.

4. Установить, что доходная часть местного бюджета в сумме 478 789,2 тыс.руб. (приложение № 2) формируется из собственных доходов в сумме 42 114,0 тыс.руб.; дотации на выравнивание бюджетной обеспеченности, предоставляемой из фонда финансовой поддержки муниципальных образований в сумме 288 344,2 тыс.руб.; дотации на выравнивание местных бюджетов, в связи с внесением изменений и дополнений в методику распределения средств фонда финансовой поддержки муниципальных образований РС(Я) в сумме 9 668,3 тыс.руб.; субвенции для реализации государственного стандарта общего образования в сумме 136 969,5 тыс.руб.; субсидии на финансирование пособий на детей, находящихся под опекой (попечительством), в сумме 1 693,2 тыс.руб.

5. Утвердить нормативы отчислений от федеральных и республиканских регулирующих налогов и неналоговых доходов.

6. Утвердить расходную часть местного бюджета на 2005 год:

- по функциональной классификации расходов согласно приложению № 4;
- по экономической классификации расходов согласно приложению.

7. Порядок расходования средств резервного фонда Главы администрации МО «Намский улус» устанавливается Положением о

завоза предоставить право:

- в ходе исполнения местного бюджета в 2005 году по представлению главных распорядителей средств вносить изменения в:

а) функциональную структуру расходов местного бюджета в связи с передачей полномочий по финансированию отдельных учреждений, мероприятий или видов расходов;

б) распределение расходов по функциональной структуре расходов местного бюджета путем уменьшения ассигнований на сумму, израсходованную получателями бюджетных средств незаконно или не по целевому назначению, а также по представлениям контрольных органов;

в) функциональную и экономическую структуру расходов местного бюджета в случае образовавшейся в ходе исполнения местного бюджета на 2005 год экономии по отдельным статьям экономической классификации расходов местного бюджета;

г) функциональную и экономическую структуру расходов местного бюджета на суммы средств, выделяемых за счет средств резервного фонда;

д) иных случаях, установленных бюджетным законодательством РФ, РС(Я),

- направлять в 2005 году доходы, фактически полученные сверх объемов, определяемых согласно приложению № 2 на уменьшение дефицита местного бюджета без внесения изменений и дополнений в решение сессии депутатов улусного Собрания «О бюджете МО «Намский улус» на 2005 год»;

- внести в 2005 году изменения и дополнения в реестр получателей средств местного бюджета, утвержденный решением сессии депутатов улусного Собрания №16-5 от 02.04.2004. «Об утверждении Реестра получателей средств, финансируемых из местного бюджета на

нужный бюджетным учреждением или органом исполнительной власти с нарушением требований настояще-

Приложение №4

Расходы бюджета МО «Намский улус» на 2005 год

Наименование расходов	сумма (тыс.руб.)	уд.вес, %
0100 Общегосударственные вопросы	31 047,89	6,43
0103 Функции органов исполнительной власти органов местного самоуправления	987,9	0,20
0104 Функции органов местного самоуправления	27 768,80	5,83
0112 Обслуживание муниципального долга	2 300,00	0,48
0113 Резервный фонд	402,00	0,08
0300 Правозащитная деятельность	940,00	0,20
0302 Судебные издержки деп	440	0,09
0400 Национальная экономика	7693,3	1,6
0405 Сельское хозяйство и рыболовство	4396,4	0,91
0408 Транспорт	1597	0,33
0417 Промышленность	1701,4	0,35
0510 Жилищно-коммунальное хозяйство	66 459,5	13,8
0501 Жилищное хозяйство	57 940,2	12,1
0502 Коммунальное хозяйство	14 519,4	3,01
0700 Образование	294 720,5	61,6
Детские	156 057,8	32,32
Фонд развития	7 693,2	0,16
Субвенции	136 969,5	28,37
0800 Культура, кинематография и средства массовой информации	57 595,99	11,9
0801 Культура	38 162,10	7,9
0802 Кинематография	1413,8	0,29
0900 здравоохранение и спорт	44 331,5	9,2
0901 Здравоохранение	29 103,8	6,1
0902 Физическая культура и спорт	5 227,8	1,08
ВСЕГО РАСХОДОВ	482 789,20	100,00

го пункта, либо его часть, устанавливающая повышенные обязательства местного бюджета, могут быть признаны судом недействительными по иску главного распорядителя бюджетных средств (распорядителя бюджетных средств) или ФКУ МФ РС(Я) по Намскому улусу.

13. Установить, что обращение взыскания на средства местного бюджета по денежным обязательствам получателей средств местного бюджета осуществляется на основании исполнительных листов судебных органов со счетов должников, открытых в учреждениях Центрального банка РФ, а также с их лицевых счетов, открытых в ФКУ МФ РС(Я) по Намскому улусу. Взыскание средств по денежным обязательствам получателей местного бюджета, подлежащим испол-

нению МО «Маймага» на 2005 год передать Главе МО «Намский улус» Корякину Д.П. путем заключения Соглашения о финансовых взаимоотношениях МО «Намский улус» и МО «Маймага».

17. Контроль исполнения решения возложить на постоянную комиссию по бюджетной, налоговой и экономической политике (Степанов С.Н.).

18. Приложения к настоящему решению являются его неотъемлемой частью.

19. Настоящее решение вступает в силу со дня опубликования.

Председатель улусного собрания Н.Н.БАИШЕВ

Чөл олох — олохпун туһа ЧӨЛ ОЛОХХО ТАРДЫАРГА КӨМӨЛӨӨР

Арыгы издээнэ таарыйбатах түгэнэ биһиги олохпуну сүөх буолла быһыылаах. Онтон арыгыттан арааска эмиз туспа эрыл: уонча күн тохтоохха наада. Иһэ сыйдыар киһиэхэ бу туспа сор. Аны туран харчы муньуохха наада, эмтэнэ бараарга транспорт наада.

Итини барытын төбө барыта оностубакка, чугас эмтэнэргэ көмөлөһөр, арыгыттан букатыннык араарар киһи — бэйэбит улуспун олохтооҕо Винокуров Александр Егорович-Молохо баар эбит. Кини Хатырыкка олорор, үлэлиир. Түа киһитэ буоларын харчы сыанатын билэр, оһон чөпчакитик эмитир. Биир күн тохтоот тийдэххэ сөп.

Итэҕэтиилээхтик сагаран, илитин дьобурунан тымыры, бүүрү, быары ыраастаан киһи чэпчи, атыннык толкуйдуну туһар буоларын ситиһэр. Итини таһынан атын элбэх ыарыһыны эмитир эбит. Маны суруйан туран аахтыр дьон туһаныахтара диэн эрэнэбин уонна Александр Егоровичка махтабын тирдэбин.

А. КУТУКОВ, Нам

Ыал - ыччатын

«РЕПОРТЕР»: СЫЛЛААҔЫ ТҮМҮКТЭР

Ааспыт үөрэх дьыпыттан биһиги оскуолабытыгар «Репортер» диэн айар, суруйар бааһаах оҕолорго түмсүү тэриллбитэ. Түмсүүнү нуучча тылын, литературатын учуутала М.Г. Винокурова салайар. Нэдиэлэ иккитэ мустан дьарыктанабыт. Хаһыат жанрдарын үөрэтэбит, рубрикаларын ырытабыт.

Сурун сылабытынан улуспун хаһыатыгар оскуолабыт сонунун сырдатты буолар. Ол курдук 2004 сүл түмүгүнэн «Эгсиэли» хаһыакка барыта 20-чэ матырыйаалы бэчээттэппипит. Онтон 7 кыл үөрэнээччилэрэ Ньургуйаана Готовцева, Мотя Егорова, Айсизн Гоголев, Настя Захарова, 8 кыл үөрэнээччилэрэ Иза Ачикасова, Тина Ядрихинская ыстатыйалара үгүстүк бэчээттэммиттэрэ. Хаһыат П.А. Ойуунускай 110 сааһыгар аналлаах конкурс ыһпыта, оһно Настя Захарова «Ойуунускай кэриэһэ» диэн үлэни суруйан «Бастыҥ журналистскай үлэ» ааты ылбыта. Оттон Мотя Егорова оскуолабыт иһигэр үөрэнээччи күнүгэр ытыллыбыт күрөххэ «Көмүс бөрү» хаһаайынынан буолбута. Айар түмсүүбүт биир сурун хаһыскатынан үөрэнээччилэри чинчийэр үлэҕэ эрэтти буолар. Ааспыт сүл түмүгэр Ньургуйаана Готовцева, Саргы Гоголева, Маша Эверстова «Инникигэ харды» научнай-практическай конференцияга ситиһилээхтик кыттыбыттара.

Түмүккэ санаабытын суруйуохпун баарабыт.

1. «Чугдаарар чуорааннар» рубриканы ый аайы көтүспэккэ таһаараргыт, оҕолор суруйууларын элбэтэргит буоллар.

2. Ыччакка аналлаах балаһаа корреспондент эрэ суруйууларын буолбакка, эдэр дьону, студенаары көүлүөххэ.

3. Үөрэнээччилэри, ыччаты көүлүүр инниттэн хаһыат иһинэн бастыҥ суруйууларга эмиз араас конкурстары тэрийиэххэ сөп.

Холубура, ыччат проблемаларыгар, араас салааларынан арааран уо.д.а. Бу этиилэрбит хаһыаттыт интэриэһинэй, элбэх ааҕааччылаах буоларыгар туһалаах буолуо этэ, өссө эдэр журналистар, корреспонденттар үүнөн тахсалларыгар көмөлөөх буолуон сөп.

Айсизн ГОГОЛЕВ, Володя СЕМЕНОВ, «Репортер» түмсүү, ХСФАО.

ИҢИРЭХ ТЫЛЛАР

Тапталлаах кэргэммин, амарах арабытын, эйбэс эһээбитин **ИВАН АНДРЕЕВИЧ** 55 сааскын туолар үбүлүйдээх күнгүнүн иитиги-истингик эбэрдэлибит!

Биһиги туспутугар кыһамныы, олохтун буларбытыгар дьобуһунаах субэрг-амаг иһин махталбытын тиэрдэбит. Күндү киһибитигар кытаанах доруобуйаны, уһун үйэлэнэр-гэр баҕабыт бастыгын, алгыспыт үтүөтүн этэбит, байылыат дьоллоох-соргулаах ологу баҕарабыт.

Кэргэмни, оҕолорун, кийиһитин, куттотторун, сизинэрин

Күндү бырааптытын «Илгэ» ПО техотделын начальнигын **ИВАНОВ ИВАН АДРЕЕВИЧ** 55 сааскын туолбут үбүлүйдүгүнүн ис сүрэхтигиттэн истингик эбэрдэлибит.

Орто дойдуга төрөөн аҕа буолар аналгын толорон аны албас сиз элэксэй аһалары буоллун. Эссэ да өр сылларга дьэ кэргэнгэр, аймак-билэ, дөбөр-атаас дьонгөр тирэх-өйөбүл буола сырыт дьэн алгыбыт.

Бары дьолу-соргуну баҕарабыт: Марфа, Проконий, Анастасия, Афанасий Ядрихинскийдар дьэ кэргэттэрэ

Күндү ийэбитин, эбээбитин, хос эбээбитин, II Хомуस्ताах олохтоодун **СОЛОВЬЕВА АЛЕКСАНДРА ИННОКЕНТЬЕВНА** 80 сааскын туолбут өрөгөйдөөх үбүлүйдүгүнүн ис сүрэхтигиттэн ийээн-куйан туран эбэрдэлибит уонна күн сиритгэр баар бары үтүөнү, кэрэни, уһун дьоллоох үйэни, сайдам санааны баҕарабыт. Барыны ыалласпатын, эрэй эгэрдэспэтин,

Түбэ орто оскуолатын цэрэнэччилэрэ суруйаллар...

МАННАЙГЫ ХОЛОНУЛАР КЫҤЫН

Кыыдааннаах тымны кыһын Эмиэ тийээн кэллэ, От-мас кыһынгы таҥаһын Халыгынык үлүннэ, Өрүстэр, күүлэр тонгулар, Килбэччи мууһунан бүрүнүлэр. Ыйданалаах кизһэс Чолбон сулу чабыллар, Дьукэбилим умайан Кыһынгы киһэни сырдатар.

Света ДЬЯКОНОВА, 5 кылаас.

ТЫМНЫ КЫҤЫН

Тымны кыһын, тийээн кэлэн Кыстык хааргын түһэрдиг, Түнүкпүн көмүс кырынан Оһуорунан иэргэттиг. Соһуя көрөбүн Дьыбардаах сарсыарда Дойдум туманга сууланарын, Күүстээх буурҕа силлиэри Кыһынгы суолу саба тибарин, Уһун түүн чолбон сулу Уһэттэн сыдааһа тыгарын.

Владик ЛЫСКОВ, 5 кылаас.

КЫҤЫНГЫ САРСЫАРДА

Арай сарсыарда утуйан турбутум, күнүм көстүбэт, эргичи үрүгү туман. Мастар хаарынан бүрүлэн хамсаабакка тураллар. Таһырдыа табыстахына тымны кылгаахыттан кымаахтыыр, атахпыт тыһаа чигдиккэ хатанник хаачыргыыр, киһи тыһаа бурбаннас туманга орҕуйар.

Дьонум тымны дьыбарыттан куттанан, түүлээх таҕастарын бэлэмнээтилар, бэргэһэ, үтүлүк кэттилар.

Дьэ, бу курдук, түнүгүнэн кыһынгы сарсыарданы бэлэстии көрдүм. Кыыдааннаах тымны кыһыммыт кэллэ.

Сардаана ГУЛЯЕВА, 5 кылаас

ИЙЭМ БАРАХСАН

Ийэ... Ово төрөөтүн кытта истинг миңээри бэлэтир, кутун-сүрүн тутар, саамай таптыыр киһи — ийэ. Бу кыпгас үс дөрбөнтөн турар кылгасты иһиңгэр туох эрэ дикти, кэрэ, күүс баар. Санаан көрдөххө, ийэти суох, туох да суох. Ийэ намыһын куолаһа, сылаас илинтэ, амарах сүрбэ, хас бирдии киһиэхэ сүрбэ-бырыгар хатанан хаалар. Ыйраах, чүгас сылдыан киһини мэлдьи ахтабыт, саныбыт, суохтубут.

Ийэ олус үчүгэй субэбит. Ыарахан түгэнгэ киһи тыпа-өһө көмөлөһөр, бьыһыыр-абырыыр суолталаах.

Мин үөрдэхпинэ ийэм үөрэр, хомойдохпунан ийэм харабыттан көмүс таммактар түһэллэр. Ийэбин кыһыртаһына, хомоттохпунан, харабын уутун көрдөхпүнэ, сүрбэм ытырыктан ылар ээ...

Ол иһин биһиги, оҕолор, ийэбитин мэлдьи үөрдэ сылдыахтаахпыт, киһилэри хомотуоххаһыт!

Өскөтүн миңигиттэн: «Олох бааһа түгүй!» — дьэн ыйтапалара буоллар, кылгастык, чуолкайдык: «Ийэ» — дьэн эппиттэмм этэ.

Женя Новикова, 10 кылаас

кыһалҕа кыттыспатын, барыта этэнгэ буоллун. *Оболоро, сизинэрэ, хос сизинэрэ*

Ытыктабыллаах коллегабытын **НИКОЛАЙ ВАСИЛЬЕВИЧ ДЬЯКОНОВ** 50 саргылаах сааскын томточку туолбут күнгүнүн истингик эбэрдэлибит! Эн үтүө майгылаах, сайаҕас санаалаах үлэниг бэрдэ буолангытын коллективка диригини ыгыттанарын. Үтүө санаанан салайтаран дьэ кэргэнгэр суон дурда, халын хаха буолаһын, үтүө дөбөр, эйбэс эһээ ааттанан киһилэри итин тапталынан угуттаатын.

Баҕарабыт эйбэхэ чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, үлэһэр ситиһилэри, дьоллоох ологу. Олохтор мэлдьи үөрүү эгэрдэстии, амарах санаа аргыстастын, дьол-соргу дөбөрүстүн. Баҕа санаа бастыгын, үтүө санаа үтүмүнүн эйбэхэ аныбыт.

Е.С. Сивцев-Таллан Бүрэ аатынан Бетүг орто оскуолатын цэлэһиттэрэ

БИЛЭРИИЛЭР РЕКЛАМА

Тохсунньу 26 күнгүр 16 ч. «Кут-сүр» общественной республиканской түмсүү сир-майгы уонна саха итгэлини тула кэпэстиини ыгытар. Кыттыһыны ыаллар: Афанасьев Лазарь Андреевич — Тэрис, фил. наука кандидата, Шамаев Иван Иванович — республиканской колледж директоры уо.да. Кэлэн санаа үлэстииг, кэпэстииг. Ытыллар сирэ — Госстрах дьиэтэ, Ст. Платонова уул. 17.

Тэрийэр комиссия

Сүүрэ сылдыар, үчүгэй туруктаах 1988 с. «Нива» массына атыыланар. Сыана та кэпэстии быһытынан. *Билсэр тел.: 41-6-70, 41-9-53, 751-702.*

«Сылдыбыт сыһы булар...» ХОНУУ КУТУЙАҒА

Кутуйахтары кэрбэччилэр ахсааннарыгар киллэрэллэр. Дьэ кутуйаҕа бэлэми, уоран сиир. Онтон тыа кутуйаҕа тыатыттан дьэ эвэ олохсуйуон баҕарар, ону дьэ кутуйаҕа кэлэн олохсуйан бардаһына, тыа кутуйахтара үтүрүллэн, тахсан биэрэллэр. Аны хонуу кутуйаҕа дьэн баар.

Бу кутуйах киллэм хонууга олохсуйар буолан, тастан куттал суоһуур буолан дьэстии-уотун киитэрэйдик огостор. Хонуу кутуйаҕын хороонун уопсай уһуна 10 м., 13 сиригэн таһырдыа тахсар хайаастаах, 8-9 мунгур холлоронноох, 3-4 утуйар, сыһынар уйалаах, хаһаас аһы уулар сирдээх. Хороонун иһигэр иктэбэт, саахтаабат, сүрдээх чэбэрдик олоһор. Куоска, саһыл, киис, солондо, кырыһаас кутуйаҕа аһык гыналлар. Биир киис сыла 1500 кэрингэ, онтон кырыһаас 1000 кэрингэ кутуйаҕа сииллэр. Онон хонуу кутуйаҕа террортан куттанан, дьэ кэргэни куттарар сылтан 13 сиригэн таһырдыа тахсар хайаас огостор.

Хонуу кутуйаҕыттан холобур огостон, саппаас ааннары бөлөбөт буоллар, гражданский оборонада уонна ыксаллаах быһыыга-майгыга управление, киллэм хонууга олохтоох кутуйахтар олохторун өссө төгүл үөрэтэн

көрүүн сөп эбит. Биһиги бары да аһаҕас халлаан аһыгар олоһобут. Куттал барыбытыгар суоһуур. Учуннайдар үөрэспиттэригэн 1 га хонууга 50 кутуйаҕа баар эбит. Онтон дьэ кутуйаҕа хаһаас бурдуктун, аспытын уоран сиирин аһан, таптаабыт сиригэр иктини, саахтыы сылдыар. Сыт-сымар бөвө, Соророр сиргээн куоска да чугаһаабат. Арааһа бэйэ-битин үтүктэр быһыылаах. Куоска кыайбатаһын, дьаатынан эмтээн көрөбүт да, дьэ кутуйаҕа дьэ курдук, сылааска-астаахха үөскүү турар. Онтон тыа кутуйаҕа саһар-куотар сирэ элбэрэнэн, бэйэ бултан, булан-талан аһыыр буолан, хорооно силэ аһынан, суон чөгөчөх, тигит хаххалаах буолан эрэлээхтик олоһор. Киһи да бэлэми сиз баҕаран дьэ эвэ кэлэн олохсуйа сатыыр.

Хонуу, тыа кутуйахтара ыраастык, чэбэрдик да олордоллор, тастан куттал суоһуур буолан олус сэрэнэн-сарбэнэн олордоллор. Онтон дьэ кутуйахтара кирдээхтик, чанчарыктык, уоран аһан олоһор буоланнар икки атахтаах барыта абаһы көрөр, куосканан бултарар, химичекэй эминэн сэрэтиилэр. Үчүгэйи, куһаҕаны араарбат дьэ кутуйаҕа ити курдук бэйэ-бэйэбитин кытта биригэ олоһор. Бэйэ-бэйэбитин үтүктүһэн, ыраас, чөл олоххо тийиэхпит ыраах быһыылаах.

К. ЕРЕМЕЕВ, I Хомуस्ताах

МАХТАНАБЫТ

2003 сыл күһүнүгэр Партизан орто оскуолатын массынаатын хатаһыннаах гаражтан уонна идьэ барытытара. Ол онтон ыла балтараа сыл ааста. Араас каналарынан көрдөн көрдүбүт да туһа тахсыбатаҕа. 2005 сыл сағаланьытыгар саға дьыл уонна эргэ дьыл бырааһынныктарын икки ардыларыгар сүтүктээх массынаабыт көстөн оскуола үөрэнэччилэрэ, үлэһиттэрэ, төрөппүттэр үөрүүбүт балайда. Үөрүмүнэ, өҕөлөрү улуус араас мероприятиеларыгар баралларыгар эрэй бөһүнү күрүстүлэр.

Бу сүтүкүтүн булбут улуустаагы милиция үлэһиттэригэр: криминальной милиция начальнигар, милиция майоругар **Николай В.И.**, уголовного розыск отделени начальнигар **Куличкин Р.М.** (милиция майоругар), старшай оперуполномоченнай, милиция старшай лейтенаныгар **Шапошников М.М.**, оперуполномоченнай, милиция старшай лейтенаныгар **Павлов С.М.**, старшай следователь, майор **Назаров Н.Н.**, суопшар, милиция прапорщиктар **Николаев Д.Д.** уонна Партизан нэһилиэгин участковойгар, милиция старшай сержаныгар **Николаев А.Д.** барҕа махтал тылларын тиэрдэбит.

Баҕарабыт түбүктээх, сыралаах уонна бочуоттаах үлэһиттэригэр сағаттан саға ситиһилэри, бар дьоннорун чуумпу олохторун өрүүтүн арагаччылыгы сырыттынар, кыһалдарын кыһаллааһын, дьон туһугар сыһыанары, сылайары аахсыбакка үлэлэрэ таһаарылаах буоларыгар. Чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, дьэ кэргэттэригэр дьолу-соргуну уонна улус ис дьыала управлениетын коллективын Саға дьылынан эбэрдэлээн туран үлэһиттэригэр ситиһини, бары үчүгэйи баҕарабыт.

Партизан орто оскуолатын цэрэнэччилэрэ, цэлэһиттэрэ, төрөппүттэрэ

МАХТАНАБЫТ

Күндү кэргэммин, тапталлаах арабытын, эһээбитин **Посельский Анатолий Афанасьевич** ырахан ыарыгыттан соһучу сүтэриг ыар аһыылаах күннэригэр кутурбаммытын тэнгэ үлэстибит бар дьоммутугар: иллээхтик үлэстэбит тэрилтэтигэр «Айан-транс» ООО, автовокзал (**Афанасьев В.П.**, **Караман Т.И.**), Хамаҕатта нэһилиэгин дьаһалтатыгар (**Корнилов Б.И.**), Салбан нэһилиэгин дьаһалтатыгар (**Прокопьев А.А.**), өр сылларга үлэһир оскуолабыт коллективыгар (**Дунаев А.Г.**), Нам начальнай оскуолатын коллективыгар (**Егоров В.Е.**), «Эрэл» СХПКК коллективыгар (**Павлов М.М.**), предприниматель **Мальцев И.В.**, олохтоох балыһа үлэһиттэригэр (**Герасимова З.А.**), Салбанна биригэ алтыспыт күндүтүк саныыр дьоммутугар **М.С.**, **К.Г. Баишевтарга**, **Ф.Д. Ушницкайга**, **З.М. Ван-Син-Чинга**, арабыт биригэ үөрэммит табаарыстарыгар, чугас хаан-уруу аймахтарыгыгар, табаарыстарыгыгар, дьүөгэлэригэр, чугас ыалларыгыгар, ахсыһы аам-даам тымнытын аахсыбакка күндү киһибит комүс унуодун көтөхсүбүт **Тандатан**, **Борофонтон**, **Покровскайтан**, **Ытык-Күөһүн**, **Мэҥэ-Хаҥаластан**, **Хатастан**, **Дьокуускайтан** бары аймахтарыгыгар махтанабыт. Үтүө санаалаах бар дьоммут доруобай буолун, этэнгэ олоһун.

Кэргэнэ, оболоро, кийиһитэ, куттотторэ, сизинэрэ

<p>Биригэ үөрэммит үөскэбит табаарыспыт</p> <p>ПАХОМОВ Алексей Алексеевич күн сириттэн соһучу туораабытын кэргэнгэр, оҕолоругар, ийэтигэр, биригэ төрөбүттэригэр дириг кутурбаммытын тиэрдэбит.</p> <p>Модут оскуолатын 1978 с. выпускниктара</p>	<p>Күндү сағаспытыгар Новгородова Варвара Ивановна уонна киһи оболоругар, сизиниригэр тапталлаах уола, ыбайтара, ыбайдара</p> <p>НОВГОРОДОВ Вячеслав Иванович элэн олохтор соһумардык өлөн олохтон туораабытыгар дириг кутурбаммытын тиэрдэбит.</p> <p>Фоминнар, Спиридоновтар, Стручковтар, Т. Новгородова, Бурнашевтар, Коностановтар</p>
<p>Чугас олоһор ыалларыгыгар Пахомова Сардана Тимофеевна уонна оболоругар тапталлаах кэргэнэ, ыбайдара</p> <p>ПАХОМОВ Алексей Алексеевич соһумардык күн сириттэн өлөн туораабытын дириг кутурбаммытын тиэрдэбит.</p> <p>Ыйаларгыт Ядрихинскийдар, Христофоровтар, Рожиннар, Кутуковтар</p>	<p>Убаастыыр сағаспытыгар Варвара Ивановна, киһи оболоругар, кийиһиттэригэр, куттоттэригэр, сизиниригэр, бары аймахтарыгар таптыр оҕото, ыбайдара, ыбайдара</p> <p>НОВГОРОДОВ Вячеслав Иванович соһумардык өлбүтүнэн дириг кутурбаммытын тиэрдэбит.</p> <p>Аймахтарыг: Жирковтар, Зыряновтар, Кузьминнар, Эверстовтар</p>
<p>Модут нэһилиэгин олохтоох дьаһалтатта ула, тыыл ветераныгар Кимчой А.А. уола, дөтсэд итгэччилэригэр Пахомова С.Т. кэргэнэ, оболоругар аҕалара, олохтоох дьаһалта үлэһиттэригэр Терехова К.А., Педяхова Л.А. ыбайдара, дьэ кэргэн кэригэн үлэһитигэр Шлопчикова М.И. куттута</p> <p>ПАХОМОВ Алексей Алексеевич олохтон соһучу туораабытын дириг кутурбаммытын тиэрдэбит.</p>	<p>Истингик саныыр балыларыгыгар Герасимова Саргылана Викторовна, Григорьевна Маргарита Викторовна уонна киһилэр дьэ кэргэттэригэр тапталлаах ыбайдара</p> <p>НОВГОРОДОВ Матвей Викторович элэр соһучу соһумардык өлөн олохтон туораабытыгар дириг кутурбаммытын тиэрдэбит.</p> <p>Стручковтар, Фоминнар, Спиридоновтар</p>
<p>Модут дөтсэдин итгэччилэригэр Пахомова Сардана Тимофеевна уонна оболоругар тапталлаах кэргэнэ, ыбайдара</p> <p>ПАХОМОВ Алексей Алексеевич соһумардык олохтон туораабытыгар дириг кутурбаммытын тиэрдэбит.</p> <p>Модут дөтсэдин коллектива</p>	<p>Убаастыыр биригэ дойдубаларыгар Маргарита Викторовна, Федот Инокентьевна Спиридоновтарга таптыыр ыбайдара, ыбайдара</p> <p>НОВГОРОДОВ Матвей Викторович соһумардык өлбүтүнэн дириг кутурбаммытын тиэрдэбит.</p> <p>Л. Уваровская</p>
<p>ГУП ЖХК Намнаагы филиалын администрацията, профкома, Модут ЖХК уолаһыттын коллектива, «Дьаһыл» б/х коллектива Пахомова Сардана Тимофеевна, оболоругар, Ким-Чей Александр Андреевна, бары биригэ төрөбүттэригэр, куттоттэригэр, племянниктарыгар тапталлаах ыбайдара, кэргэнэ, уола, ыбайдара, ыбайа, тыйдыра</p> <p>ПАХОМОВ Алексей Алексеевич соһумардык өлбүтүнэн дириг кутурбаммытын тиэрдэбит. Аһыгытын тэнгэ үлэстэбит.</p>	<p>Убаастыыр куттоттэригэр Григорьев Ион Михайлович тапталлаах кэргэнэ, оболоругар Дашаба, Мишаа күндү ийэлэр, убаастыыр дьоннорубуттар Степанга, Егор Михайлович Ларионовтарга, Гаврил Степанович Касьяновтар кэргэттэригэр тапталлаах балылары</p> <p>ГРИГОРЬЕВА (КАСЬЯНОВА) Александра Степановна үһүн ырахан ыарыттан күн сириттэн барытыгар дириг кутурбаммытын тиэрдэбит.</p> <p>Граф Бизрегиттан Мальцевтар дьэ кэргэттэрэ</p>
<p>Биригэ үөрэммит табаарыспытыгар Татарина Галина Алексеевна уонна киһи аймахтарыгар таптыыр ыбайдара</p> <p>ПАХОМОВ Алексей Алексеевич хомолтолоохтук өлбүтүнэн дириг кутурбаммытын тиэрдэбит.</p> <p>Биригэ үөрэммиттэрэ</p>	<p>Убаастыыр дьоннорубуттар: Хамаҕаттан М.И. уонна Г.С. Касьяновтарга, Наман Л.П. уонна В.Г. Касьяновтарга, Дьокуускайтан С.С. уонна Е.М. Ларионовтарга, Хамаҕаттан И.М. Григорьевка, киһи оболоругар, сизиниригэр, аймахтарыгар таптыр балылары, эдэһилэр, кэргэнэ, ийэлэр, эбээлэр ула, тыыл ветерана ГРИГОРЬЕВА (КАСЬЯНОВА) Александра Степановна үһүн ырахан ыарыттан күн сириттэн барытыгар дириг кутурбаммытын тиэрдэбит.</p> <p>Бөкөнүүк элэр сағын дьүөгэлэрэ Дьокуускайтан Т.А. Евстафьева, Наман А.Г. Гуляева уонна киһилэр дьэ кэргэттэрэ</p>
<p>Ытыктыр куттоттэригэр, I Хомуस्ताах олохтоо</p> <p>БАИШЕВ Иван Петрович соһумардык күн сириттэн барытынан балыбытыгар Аняда, оболоругар, бары аймахтарыгар, биригэ төрөбүттэригэр дириг кутурбаммытын тиэрдэбит.</p> <p>Колесовтар, Петровтар</p>	<p>Отдел молодежи администрации, НФ ГО ЦСПП (РСЯ) выражает глубокое соболезнование начальнику финансово-экономического отдела Министерства по молодежной политике (РСЯ) Халиевой Светлане Терентьевне по поводу кончины любимой матери, бабушки</p> <p>ЛАЗАРЕВОЙ Марины Калиничны.</p>
<p>I Хомуस्ताах нэһилиэгин олохтоо</p> <p>БАИШЕВ Иван Петрович соһумардык өлбүтүнэн чугас дьонугар, кыһыгар, 5 кылаас үөрэнэччилэригэр Баишева Нургустанада дириг кутурбаммытын тиэрдэбит.</p> <p>I Хомуस्ताах орто оскуолатын 5 кылааһын үөрэнэччилэрэ, төрөппүттэрэ, кылаас салайааччыта</p>	<p>Убаастыыр киһибитигэр, «Суһал ком» фельдшеригэр И.Н. Канаевка, үөрэнэччилэрбэр Сардаанада, Шурада, Колбада, Костяда, кийитигэр, сизиниригэр, Марин уонна Николай Петровтарга таптыр кэргэнэ, ийэлэр, эбээлэр, эдэһилэрэ, аймахтара</p> <p>КАНАЕВА Саргылана Васильевна күн сириттэн соһумардык суох буолбутун дириг кутурбаммытын тиэрдэбит.</p> <p>А.Е. Гуляева уонна киһи дьэ кэргэнэ</p>
<p>Выражаем глубокое соболезнование Раисе Николаевне Гавриловой, детям, родным и близким по поводу кончины сына, отца и брата</p> <p>ГАВРИЛОВА Алексей Иванович. А.А., В.И. Еришовы</p>	

Редактор В.Г. Касьянов тел. 41-3-32
ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура — 41496; бухгалтерия — 41332; факс — 41332; иллюстрация уонна реклама (секретариат), редакционная издательская система — 41141

Төрийөн таһаарааччылар: СР Правительствота, «Нам улууһун «Энсиэли» хаһыат редакцията» государственной учреждение. Маасабай информация средстволарын туһунан РФ сокуоннарын туһунан хонтуруоллуур уонна регистрациялыыр РФ бөһүөккэ Госкомитетин СР региональной управлениетыгар 2003 с. бос ыйын 20 күнгүр регистрациялыымыт нүмэрэ — ПИ №19-0428.

Суружка ааккытын-суолтутун, үлэитин, дьэриг аадырһын чопчу ыһыт. Редакцияҕа киирбит суруктар төһөрүллүбөттөр. Автор этэрэ хаһыат санаатынныи мэлдьи биэр буолбат.

«ЭНСИЭЛИ» - Нам улууһун хаһыата.
678380, Саха Республиката, Нам с., Заложной уул. 4.
 E-mail: editor@namtsy.sakha.ru

«Энсиэли» хаһыат редакционнай-издательская ситиһингэр таһылыһа уонна таһылыһа. Хаһыат Дьокуускайга «Сахаполиграфиздат» НИПК бөһөтүтүнэ, Орджоникидзе уул. 38. Формата А3. Кээмэйэ 1,0 бөһөт. лине. Көпүл сыһанан атыыланар
Индексэ — 54889. Тираһа — 2261
 Бөһөккэ илии баттанна — 12:00 ч. 24.01. 2005
 Сакааһын №-рэ — 10

ЭНСИЭЛИ

○ Нам улуунун хаһыата ○

1935 сыл алтынны 5 күнүгэр төрүттэммитэ

Улуу баһылыгы мунһабыттан бэлиэтээһинэр

ИДьУО начальнига Е.И. Ефимов иһитинэрбитинэн Саха сириг ис дьы- алатын министерствота Росийскай Федерацияга үлэтин түмүгүнэн 10 иһигэр киирбит, онтон Нам улуунун отдела үчүгэй үлэлээһинэн республи- кага 4-с миэстэҕэ тахсыбыт.

Ыксаллаах быһыы-майгы уонна ГО управлениета котельнайдары, элбэх киһи мустар сирдэрин бэрэбиэркэлиир. Тохсунньу 22 күнүгэр Нам селотун Полевой уул. 18 №-гэр баанһык уонна гараж умайбыттар. Ба- наар хаһаайын бэйэ оҥоһуута оҥох туруоран улахан кэһии таһаарбы- тын түмүгэр буолбут, онон киниэхэ ыстараап түһэриллибит. Икки баһа- рынай массына тутта тийээн баһаар умуруоруллубут.

ЖКХ ГУ үлэтэ график быһыытынан барар, улахан ЧП суох, чох, уу баар, ЖКХ начальнига А.Г. Кобылов баһылык М.М. Куличкин ытырыы- тынан Таастаах нэһилиэгэр тахсан хаһаайыстыбаны көрбүт.

Улуу кылаабынай враһа В.В. Макаров иһитинэрбитинэн 3 страхо- вой компаниялары холбоон биер компания тэриллэр. Онон страховой полиспыт уларытар. Улуу балыһаларыгар 100 саҥа орон аҕалылыах- тааһыттан билигин 70-а кэлбит. Выпускниктар дьаарбанкалаарыгар би- ниги улууспутугар 4 саҥа врач кэлэр баһатын биллэрбит. Бары Нам улу- уһуттан төрүттээхтэр.

Пенсионнай управление супер-сокуонунан көрүлүбүт пенсияны түгэ- тинэн дьарыганаар. Бары тэрилтэлэр кулун тутар 1 күнүгэр дьэри инди- видуальной сибидиэнньэни биэриэхтээхтэрэ сорох тэрилтэлэр биэрэ илик- тэр. Барыта 58 тэрилтэ буолуохтааһыттан 24-дэ эрэ туттарбыт.

Улуу Кыайыы 60 сылыннан сибээстээн үтүө дьыала нөҥүө улууска 60 производственной объект тутулдуохтаах.

Бэйэ информ.

Спорт — тулуур, спорт — дьулуур

УЛУУСКА — ГОСКОМСПОРТ КҮННЭРЭ

«Энсиэли» хаһыакка биллэрли- битин курдук, тохсунньу 24 күнүгэр, СР физическэй культурага уонна спортка Госкомитетин күннэр саба- ланыйлар. Госкомспорт председа- телэ М.Д. Гуляев салайааччылаах, фи- зическэй культура уонна спорт тэри- лтэлэрин үлэһиттэрин, тренердэр, физическэй культура учууталларын, доруобуйа харыстабылын, «Мозаи- ка» үгүкүү кулуубун үлэһиттэрин эл- бэх кинилээх делегацията кэллэ.

Ылдьыттар улуус гранциатыгар көрсүһүү кэнниттэн «Нам улууһа» МТ дьаһалтатын баһылыгы Д.П. Кор- рякин приемугар сырыттылар. Киһи Нам улууһа уруккуттан спортивнай традициялаабын чулуу спортсмен- нар, «Боотурдар соннууларын» эл- бэх төгүллээх кыайылыаара Николай Дьяконов, 100 км. сүүрүүгэ аан дой- ду икки төгүллээх чемпионката Тат- яна Жиркова, экстремал-спортсмен Семен Алексеев, дуобакка нацио- нальной гроссмейстер Александр Азаров о.д.а. салгыылларын, ол эр- зэри, физическэй культурага уонна спортка көрдөрүүлэрибит атын улуус- тартан хаалан иһэрин бэлиэтээтэ. Салгыы киһи «Үтүө дьыалалар» рес- публикатаабы хамсааһын программ- ынан үгүс нэһиликтэргэ, улуус ки- нигэр спортивнай саалалар тутуллу-

буттары уонна тутуллалларын, ыч- чат политикагыгар кэксэ ситиһиллэм- миппитин, ити өрө көтөбүлүү сал- гыы сайдан физическэй культурага уонна спортка, үлэһэ-хамнаска үтүө сабыдыаллардаах буолуобун эттэ. Улууска тыа хаһаайыстыбатын эконо- микатын өрө көтөбүгүгэ туһааныллы- быт Президент программатынан са- лайктаран үлэ-хамнас ыһтылларын, физическэй культура уонна спорт от- дела, спорт федерацияларын, оҕо спортивнай оскуолатын, ветераннар сэбиэттэрин уонна атын обществен- ной тэрилтэлэри кытта улууска физ- культурнай-спортивнай үлэни сүрүннүүлэрин иһитиннэрдэ. Киһи үөрэх салаатын, культура уонна ис- кусство, тутуу, промышленность, потребительскай ырыһынак үлэлэрин кылгастык сырдатта.

Ити күн делегация үс бөлөххө арахсан нэһиликтэргэ айаанаатылар. Бастагы бөлөх (сал. М.Д. Гуляев) Түбэһэ, киһи солбуһааччыта Н.А. Ко- лодко салайааччылаах иккис бөлөх Кебөкөнгө, А.Т. Прокопьев салайа- ачылаах үһсү бөлөх Исхара, Тааста- ах, Салбан нэһиликтэригэр сырытты- лар. Бөлөхтөр бу нэдиэлэ устатыгар улуус бары нэһиликтэрин кытта си- нилии билсэхтэрэ.

В. СЫРОМЯТНИКОВ

АҔЫАХ ТЫЛ МИННЬИГЭС

Тохсунньу 20 күнүгэр Москваттан биер дойдулаахпыт, РФ доруобуйа харыстабылын министерствотын үлэһитэ И.И. Рехлясов, Саха Республи- катын доруобуйа харыстабылын министри солбуһааччы Назаров улуус баһылыгы Д.П. Корьякин кытта көрсүстүлэр. Кэпсэтии сунньунэн доруо- буйа харыстабылыгар сыһыаннаах супер-сокуон уонна Нам улуунун олох- тоохторун эмпиэн хааччыһы туһунан буолла. Көрсүһүү кэнниттэн киһи- лэр улууну эмпиэн хааччыһар объектары кэрийэн көрдүлэр.

Тыыл, үлэ ветераннарыгар, репрессия содулуун сиртибэлэригэр ый аайы бэрлээр харчынан төлөбүр (ежемесячная денежная выплата — ЕДВ) оҥоһуллар бу- олла. Бу биһиги олохпутугар саҥа сүрээм буоларын быһыытынан билбэт-көрбөт, өйдөөбөт дьон элбэхтэр. Ол иһин социальнай харалта управлениетын началь- нига Варвара Иннокентьевна Гу- ляеваттан уонна бу хайыстааҕа ыкса үлэлээр почтампт началь- нига Мария Егоровна Егороват- тан нэһилиэнньэҕэ өйдөтөн биэ- риллэригэр көрдөстүм.

— «Тыыл уонна үлэ ветеран- нарын социальнай өтгүнэн өйөөһүн туһунан» уонна «Политической репрессия сиртибэлэрин соци- альной өтгүнэн өйөөһүн туһунан» республика сокуоннарыгар олоҕу- ран ый аайы бэрлээр харчынан төлөбүрдүргэ сайабылыанна хому- ура уонна ветераннар ахсаанна- рын чуолкайдааһын бу дьыл саҕа- ланыарыттан тохсунньу 20 күнүгэр дьэри ыһтылыһына.

Тохсунньу 20 күнүгэр туру- гунан республикаттан төлөбүрү ыларга өнгөнөн туһанар дьон ахса- аннара улуус үрдүнэн 1335 киһи бу- олла. Ол иһигэр 566 тыыл ветера- на, 759 үлэ ветерана, 10 полити- ческай репрессия сиртибэтэ.

Тохсунньу 21 күнүгэр бу төлөбүргэ ананан республикаттан 1 мөл. 241 тыһ. 400 солк. суумалаах харчы кэллэ, онон бу төлөбүрдэри тирдэи саҕаланна. Социальной ха- ралта управлениета сбербааны, почтамы уонна нэһиликтэр дьа-

Суперсокуон: балаһыанньа хайдаһый?

ТӨЛӨБҮРҮ ХАНТАН ЫЛЫАХКА СӨБҮЙ?

налгаларын кытта дуогабар түһэ- ристэ. 1-кы кварталга нэһиликтэ- ргэ олорор 793 киһи олохтоох дьаһалталар бухгалтерияла- рыттан харчыларын ылар буол- дулар. Онтон улуус киһин олох- тоохторо социальнай харалта управлениетыгар б э р б и т с а й а б ы - л а н ы а л а - р ы г а р с б е р - б а а н г а

ЧЭПЧЭТИЛЭР

баар эбэтэр саҥалы арыһыт лич- ной счеттарын нүөмэрин суруйбут буолаһарына, сбербаантан ыла- лар. Нам селотугар 542 киһи реги- ональной өнгөнөн туһанар катего- рияга киирсэр, кинилэртэн сберба- ан нөҥүө ыларга 397 киһи сөбүлэһин биэрдэ. Онтон счетатта- ра суох эбэтэр счет астарбакка сбербаанга уурдарар баһаларын биллэрбэтэх 145 киһи аатыгар по-

чтамы кытта дуогабар түһэристи- бит, онон кинилэр почтааттан ылыахтара. Почта сарсыарда 8 чаастан киһэ 19 чааска дьэри эбиэтэ суох үлэлиир. Почтааттан кэлэн ыллалла-

рын ыарыһатар кырдыбаастар дьыалэригэр аһаттарар баһаларын биллэрдэхтэринэ почтааһынар ил- дын биэриэхтэрэ.

2-с квартал төлөбүрэ муус уст- тар бүтүүтэ кэлиэхтээх, онуоха дьэри бу төлөбүрүнэн туһанааччы- лар ким хантан ыларын чуолкай- даан баран социальнай харалта уп- равлениетыгар саҥалы сайабы- лянна суруйуохтарын наада.

Кэпсэтиэ В. РЫКУНОВА

«Энсиэли» хаһыат бириһигэр

ДУОБАТ БАҔЫЛАЙ ЧИЭҔИГЭР

Ааспыт субуоталаах өрөбүлгэ би- ниги редакциябыт кырдыбаас үлэһи- тэ, улуус дуобакка федерациятын өр сыйларга салайбыт, 1 разрядтаах эн- тузнаст-дуобатчыт Василий Лазаре- вич Еремеев — Дуобат Баһылай би- риһигэр улахан дьоннор уонна ос- куолалар үөрэнээччилэрин ортолоругар маассабай разрядтаах дуобатчыттарга классификационной

турнир буолан ааста. Турниры улуус- таабы «Энсиэли» хаһыатын редак- цията бэһис төгүлүн тэрийэн ыһта. Күрэхтэһии саҕаланыһыгар кылаабынай судьуйа И.Р. Леонть- ев биригэ төрөөбүт убайа В.Л. Ере- меев — Дуобат Баһылай туһунан ахтыы оҥороругар тылы республи- ка үтүөлээх агрономугар И.Л. Ере- меевкэ биэрдэ. Илья Лазаревич

Хааччыһы хайдаһый?

НЭҔИЛИЭННЬЭ АЙАНЫН ТУПСАРАР ИННИТТЭН

Тохсунньу 23 күнүгэр легкой массынаалаах таксистар мунһах- тара буолла. Мунһахха Нам се- лотун баһылыга Т.А. Кондратье- ва, киһи солбуһааччыга А.Г. Васи- льев, «Айан» ООО директорга В.П. Афанасьев, предпринимательство фондатын директорга П.М. Попов, ГАИ начальнигы э.т. А.П. Дьяч- ковскай кытыннылар.

Испитиэх быһыытынан 28 лег- ковой массынаалаах таксист 60- ситэтэ суох даннайынан кинилэр- тэн аҕардара лицензиялаах. Нам селотугар диспетчер үлэлэттэлэр, киһи киирбит этиилэри бэлиэтээн иһэр анал кинигэлээх, суругунан уонна тылыннан элбэх махтал ки- ирбит, биер да үгүсү суох, пасса- жирдары куоракка аадырыстары- гар чопчу илдьэр буолан дьон абы- ранааллар, элбэх таһаастаах киирэллэриттэн чаһыйбаттар. На- мна уонна куоракка өссө эбии дис- петчер үлэлэтэр былааннаахтар.

Мунһах сүрүн сыала — кыра массынаалаах таксистар түмээн туспа тэрилтэ тэринэр санаалаах- тар. Ол тэрилтэ ааттаах, бэйэтэ анал бэлиэлээх, устастаах, балаһы- аннааһаах, вокзалы кытта дуога- бардаах буолуохтаах. Оччоҕо хас дьону тийээр массыһаны барытын таксинан аахпакка, бу тэрилтэ так-

силара дьэн нэһилиэнньэ биллэ этэ. Таксистар этэллэринэн дьон ара- рбакка барытын такси дииллэр, ким туох сыйһаны оҥорорун, ай- даарсарын барытын кыра такси- ларга түһэрэллэр. Ол өйдөмөтө ба- лаһыаннаһы тохтоһор, кырдык нэһилиэнньэ иннигэр үлэһит, дьон эрийэ суох айаһыһыларын ситиһэр, өнгөнөн хааччыһы усулуобуйатын тупсарар, такси аптарытыатын үрдэтэр сыалтан бу тэрилтэ тэри- лиэҕэ. Кыра массынаалаах таксис- тар салайааччылар Алексей Ку- туков этэринэн нэһилиэнньэни өнгөнөн хааччыһыны таһынан кинилэр үлэлэрин биер соругунан үлэлээн хамнастаныһы буолар. Он- тон байар-тайар сыаллаах сүүр- ри, харчы эрэ иннигэр умса-төннө түһүүнү бөрүкүтэ суох быһыынан ааһаллар, бырааһынныһык тэмнэри- гэр сыананы үрдэтэри утарсаллар.

А. Кутуков эпитинэн бу тэри- лтэ лицензиялаах эрэ дьон киири- эхтэрэ. Лицензияны бэрэбиэркэлэ- эһин чаһа биһиги улууспутугар ыарахан. Атын улуустарга бары- ларыгар кэригэ лицензияны бэрэ- биэркэлиир үлэһит баар эбит бу- оллаһына, Намна оннук киһи суох, куораттан транспортнай инспек- ция эрэ бэрэбиэркэлиир быраапта- ах. Ол иһин маньык штаты арыһар

убайын туһунан иһирэх тыллары- нан аһына уонна киһи аатынан турнир сылааһы ыһтылла турарын иһин тустаахтарга барҕа махтал тылларын эттэ, эдэр оонньооччу- ларга кыайыһыа дьулуурдаах буо- лалларыгар баһаларын биллэрдэ. Эрдэттэн биллэриллибитин курдук күрэхтэһии 6 бөлөбүнэн ыһтылыһына: эр дьонго, дьахтал- ларга, начальнай кылааастар кыр- ғыттарыгар уонна уолаттарыгар, үрдүкү кылаас кырғыттарыгар уонна уолаттарыгар. Турнир шей- царскай системанан ыһтылыһына.

Бүтүтүм 4 стр. көр)

эбэтэр бу эбээһинэни Главгостех- надзор инспекторыгар Н.Э. Дьяч- ковскайга сүксүтэр туһунан болпу- рус көтөбүлүнэ. «Айан» ООО ди- ректора В.П. Афанасьев эпитинэн лицензията суох ким да үлэлиир бырааба суох.

Мунһах түмүгүнэн ааттаах, бэйэтэ анал бэлиэлээх, устастаах, балаһыаннаалаах, вокзалы кытта дуогабардаах тэрилтэ тэриллэр бу- олла. «Айан» ООО-тан автовокзал территориятыгар 2-3 массына турар миэстэтин биэрэллэригэр көрдөспүттэрин ыһынылар. Миэ- стэ иһин аренда төлөбүрүн быһа- арсыах буоллулар. Маны таһынан кыра массынаалаах таксистар ула- хан массынаалаахтары кытта би- иргэ үлэлэһэллэрин эттилэр. Кини- лэр эмиз ба чыһымы өйөөн бэйэлэрэ туспа тэрилтэ тэриһэллэрэ буоллар дьэн баһаларын биллэрдилэр.

Сороһор массына суох буолан куораттан тахсаа чыһалар эрэйи көрөллөр, инникитин маньык ба- лаһыаннаһаттан тахсарга үлэһи- тэри наадалаарынан аахтылар. «Айан» ООО директорга В.П. Афанасьев «үксүн барарбыты- гар эбэтэр кэлэрбитигэр кураа- нах буолабыт» диэтэ.

Мунһахха кэлбит дуоһунаста- ах дьон таксига үлэлиир суоппар- тар клиенттиригэр болдомтолоохтук сыһыаннаһалларыгар, өнгөнөн ха- аччыһыны тупсаралларыгар, са- лоннара ыраас буолларыгар, айа- наан иһэн скороһы тутуһаллары- гар баҕа санааларын тэриһилэр.

Биһиги көрр.

«Суперсокуон» - балаһыанһа хайдаһый? ХАЙАТА ОРДУГУН ОЛОХ КӨРДӨРҮӨБЭ

Сага үүммүт сылтан социальнай категорияларга кирсэр дьон ый айы харчынан эбии төлөбүр ыһахтара, ол эбэтэр сага сокуон олохо кириэр пенсияга эбии харчы төлөнөр. Бу иннинээби сылларга чэпчэти барыта биир бюджеттан көрүллэр эбит буоллаһына, быһигин федеральнай (российскай) уонна региональнай (республикатаабы) регистргэ араасан тус-туска төлөнөр буолла. Бу туһунан пенсионнай фонда улуустаабы управлениетын салаааччыта К. К. Ядрихинская быһааран кэлиир.

— Биһигэ федеральнай регистр сүктэрилиннэ. Манна сэрби кыттылыахтара, инбэлииттэрэ, бойбобуй дьайылар кыттылыахтара, блокада кэмтэр Ленинградка олорбуттар, өлбүт сэрби инбэлииттэрин, кыттылыахтарын кэргэттэрэ уонна үс степеннэ хабыллар бары инбэлииттэр кириэсэллэр. Кириллэргэ көрүллэр чэпчэти харчыта быһа Москваттан, Россияттан кэлэр. Улууспут үрдүнэн бу регистргэ 1098 киһи хабылыа, кириэхтээх дьон бары киридилэр. Ол курдук Ада дойду Улуу сэриитин инбэлииттэрэ — 1550 солк., сэрби кыттылыахтара — 1050 солк. Чечня, Афганистан о.д.а. бойбобуй дьайылар ветераннара, блокадалаах Ленинград олохтоохто-

ро — 650 солк., өлбүт сэрби ветераннарын дьыа кэргэттэрэ — 150 солк., I группалаах (III степеннээх) инбэлииттэр — 950 солк., II группалаах (II степеннээх) инбэлииттэр — 550 солк., III группалаах (I степеннээх) инбэлииттэр — 350 солк., инбэлиит өгөлөр — 550 солк. пенсияларыгар эбии ыдаллар. Харчыны таһынан кириллэргэ 450 солк. суумалаах социальнай пакет көрүллэр. Государство босхо путевканы, эмизин-томунан, айан сыанатын хааччыйар. Ол аата эмтэригэр урукку бэрээдэк хаалла. Холобура, быра-

ас суруйбут рецептин аптекага баран ылар. Санаторнай курортнай путевканы социальнай страхование фондала үллэрэр. Бу фонданы улууска М. Р. Петухова салайар, кинини дьаһалта дьэтин 2-с этээһиттэн булуох-

хутун сөп. Бүгүмү туругунан, тохсунньуга путевканын 39 киһи туһанна. Республикабыт иһигэр баар эмтиир-чэбдирдэр профилакторийдарга сыныһыахтарын сөп. Ылбыт харчыларынан чэпчэтинэн туһанааччылар телефоннарын ыйдаабы төлөбүрүн бэйэлэрэ төлүүдлэр. Ол эбэтэр 275 солк. төлүүдлэр, хаалбытын сизэтиригэр уктан улуус иһигэр сылдьалларыгар туһаныахтарын сөп. Аны пенсия базовай чаһа эбилиһинэн, ый айы көрүллэр эбии харчы индексацияланар. ОДКХ өгөлөрө онунан хаалдылар.

Оттон социальнай пакетинан туһанааччылартан, баһар, эмизин туһанмакка харчытын ыһан баһалаах дьон баар буоллахтарына, кириллэр 2006 сылтан талар бырааптаах буолаллар. Ол инниттэн федеральнай регистргэ кирибит хас биридди чэпчэтинэн туһанааччы бу дьыл алтынньы 1 күнүгэр дьылы социальнай пакеты харчынан эбэтэр натуралан ыларын туһунан сайабылыанһа суруйан биһиги аадырыспытыгар үлэлиэхтээх. Биллэн турар, мин кимизэх даһаны чопчу «эн мань, эн ону ыл» дьон этэр кыаһым да, быраабым да суох. Чэпчэтинэн туһанааччы дьоммут бэйэлэрэ ырытан көрүөхтэрин наада. Аны сорох дьон профилакторийга араас биричиинэн кыайан эмтэмэттэр. Оччотугар кириллэр соц. пакеттарын чаһынан арааран ыһахтарын сөп. Холобура, эмп-том өттүн — натуралан, путевкатын — харчынан.

Региональнай льготниктар, ол эбэтэр республикатаабы регистргэ кирибиттэр — үлэ, тыһы ветераннара, политическай репрессияга түбэспиттэр улуустаабы социальнай харалта управлениетыгар сүктэрилиннэр. Онон тустаах дьон онтон баран ыйыталаһааххытын сөп.
**Кэспитэ
Л. УВАРОВСКАЯ**

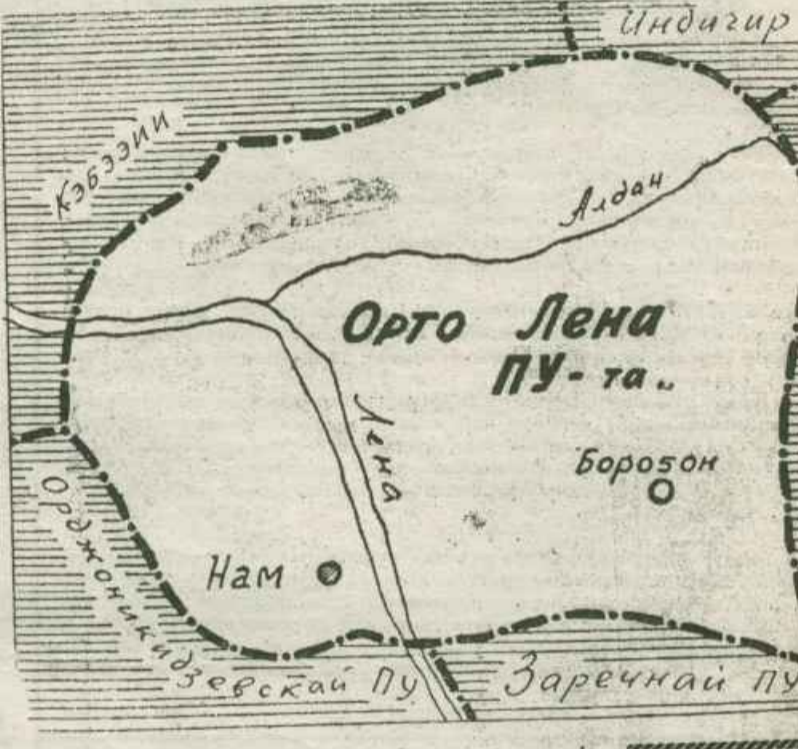
Хаһыаптыт үбүлүөйүн көрсө САҔАРБЫТ СТРАНИЦАЛАР КЭПСИЛЛЭР

Биһиги иннибитигэр «Ленин суола» хаһыат 1-кы нүөмэрэ сытар. Тахсыбыт күнэ-дьыла — 1963 сыл, кулун тутар 16 күнэ, суббота. «Ленин суола» хаһыат ити нүөмэрэ 3060 тиражтаах тахсыбыт. Бастагы нүөмэри редакторы солбуйааччы П.П. Аммосов илии баттаан күн сырдыгыгар көрдөрбүт. Хаһыат Саха АССР, Нам элииннэтин, Пролетарскай уул. 24 №-гэр баар оройуоннаабы типографияга бэчээттэммит.

Бастагы балаһа «Бэчээт — биһиги партиябыт саамай ыраах тэбиллээх идеянай тэргэнэ», дьэн Н.С. Хрушев эмитинэн сабаланаар. Маны тэнгэ «Сага хаһыатынан!» дьэн инники ыстатыйалаах. Оноуоха кириитигэр бу курдук этиллэр: «Күндү аабыааччы, бүгүн эйиэхэ биир кэрэ-балык күнүмүнэ. Средненскэй производственной колхознай-совхознай управление парткомун уонна үлэһиттэр депутаттарын оройуоннаабы Советин нэдиэлэбэ үстэ, эйиэхэ ананан, тахсар сага органын — «Ленин суола» хаһыат маннайгы нүөмэрин аабын. Бу сага кэм сага хаһыата. Кини тахсыта эн идеянай, культурнай олохтордоһунаах событие».

пыт бастагы нүөмэрин бастагы страницата. Иккис страницаны арыйдааха управление начальнигы солбуйааччы Г. Алексеев «Ис кыахтары толору туһаныахха» дьэн улахан ыстатыйата бэчээттэммит. Маны тэнгэ производственной управление маннайгы партинай конференциягар быһбардаммыт партком чилииннэрин, ревизионнай комиссия чилииннэрин испийлэктэрэ бааллар. Партком маннайгы тэрээтин пленумугар секретарынан С.С. Аржаков, кинини бастагы солбуйааччынан В.Е. Колмогоров, партком секретары солбуйааччынан уонна иде-

Государство атыһыаба: 13559 тонна үтү 2706 тонна эти 200 тонна хортуоппуйу 395 тонна обуруот аһын Хаһыаптыт бастагы нүөмэрин үһүс балаһатын сонуннара итинниктэр. Бүтэһик страница «Редакция почтатыттан» дьэн үлэһиттэр суруктарын сүүмэхтэрэ бэчээттэммит. П. Кривошапкин кылгас иһитиннэригэр Салбан булчуга Н.П. Мөһүсүпов үс өбөлөө биир тыһы бөрөнү, оттон М.Г. Москвитин биир атыһы бөрөнү өлөрбүттэрин туһунан ахтылар. Е. Горохов «Дьулуурдаахтык үлэли-

Администрация МО «Намский улус» объявляет открытый конкурс на размещение муниципального заказа для бюджетных учреждений. Наименование заказа:
1. Приобретение мягкого инвентаря
2. Приобретение компьютерной техники (23 комплекта)
3. Приобретение пожарной сигнализации
4. Приобретение твердого инвентаря
5. Обеспечение молочными смесями
6. Датация на покрытие убытков по перевозке пассажиров внутри улуса.
Участниками конкурса могут быть предприятия и организации независимо от форм собственности, а также индивидуальные предприниматели.
Требования: Участник должен иметь необходимые профессиональные знания и квалификацию, финансовые средства, опыт и положительную репутацию.
Конкурс состоится 17 марта 2005 г. в 10 час. 00 мин. Заявки принимаются до 15 марта 2005 г. Контактный телефон 41-2-67 (Бережнев Т.В.)

Федеральное государственное учреждение «Центр государственного санитарно-эпидемиологического надзора в Намском районе РС(Я)» извещает население Намского улуса о том, что на основании Распоряжения Правительства Российской Федерации от 13 января 2005 года № 23-р, приказа Федерального службы по надзору в сфере защиты прав потребителей и благополучия человека от 18 января 2005 г. № 5, федеральное государственное учреждение «Центр государственного санитарно-эпидемиологического надзора в Намском районе РС(Я)» реорганизуется в форме слияния Центра госсанэпиднадзора в Республике Саха (Якутия), центров госсанэпиднадзора в городах и районах с созданием федерального государственного учреждения «Центр гигиены и эпидемиологии в Республике Саха (Якутия)».
В соответствии со ст. 58 ГК РФ при слиянии юридических лиц права и обязанности каждого из них переходят к вновь создаваемому юридическому лицу в соответствии с передаточным актом. Согласно ст. 60 ГК РФ кредитор реорганизуемого юридического лица вправе потребовать досрочного прекращения или досрочного исполнения обязательства, должником по которому является это юридическое лицо, и возмещения убытков. Все претензии с требованием досрочного прекращения или досрочного исполнения обязательств принимаются в течение 30 календарных дней с момента принятия решения о реорганизации Центра госсанэпиднадзора в Намском районе РС(Я).

**НЭИЛИЭКТЭР БАҔЫЛЫКТАРЫН,
ОСКУОЛАЛАР ДИРЕКТОРДАРЫН,
ДИРЕКТОРЫ ИИТЭР ҮЛЭБЭ
СОЛБУЙААЧЧЫЛАР, УЧУУТАЛААР,
ТӨРӨПҮТТЭР БОЛҔОМОЛОРУГА!**
Эһигини «Доруобай дьыа кэргэн, өбө-аймах» — ЭНСИЭЛИ кэскилэ, иһикти эрэлэ» дьыа сыһы түмүктүүү үөрүүлээх тэрээһингэ кэлэн кыттыһы ыларгытыгар ынтырабыт.
ПРОГРАММАҔА:
1. Улууска 2004 с. түмүгүнэн үөрөххө, спортка, культурага ситиһиллээх өбөлгөрү номинациялары туттарыы.
2. Бастын дьыа кэргэн уонна общественнай түмсүүлэри тиастэһин.
Булар күнэ, бириэмэтэ: тохсунньу 28 күнэ, күнүс 15 ч., «Сардаҕа» кинотеатрга.
Улуус дьаһалтата

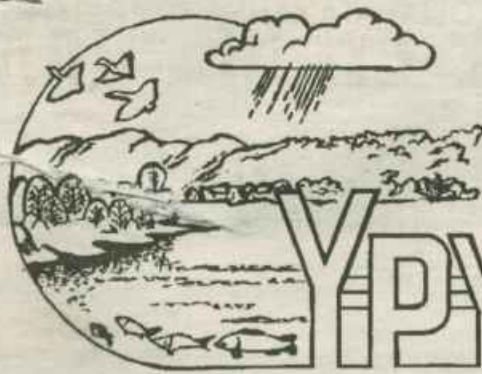
Средненскэй производственной колхознай-совхознай управление парткомун уонна үлэһиттэр депутаттарын оройуоннаабы сабыттын органа «Ленин суола» хаһыат бастагы нүөмэрэ тахсытынан ыраах Москваттан М.К. Аммосов кэргэн Р. Цугель-Аммосова эбэрэдэ телеграммата, Зырянкаттан «Советская Халыма» хаһыат редакциятын эбэрэдэ суруга бэчээттэммиттэр. Итин тэнгэ бу сага тэриллибит производственной управление территорияны картага бэчээттэммит. Управление туһунан манньык ис хоһоонноох билиһиннэри бэриллибит: «Бу биһиги Средненскэй производственной колхознай-совхознай управлениебыт карта. Кини уопсайа 31,5 тыһ. км. территориялаах. Манна Лена, Ардан өрүстэр быһаннаах холлоро, үйгүлээх үрүктэр, кизгэ нэлэмэн алаастар кирииллэр. Булт, ойуур хаһаайыстыбалара эмиз балаһа улахан ыйааһыны ылааллар.
Производственной управление 9 колхозтаах, 1 совхозтаах. Бу хаһаайыстыбалар 199,1 тыһ. гектар туһанылар сирдэхтэр, ол иһигэр 18,4 тыһ. гектар бааһынаахтар. Тохсунньу 1 күнүнээби туругунан 39501 ынах сүөһүлэхтэр, 17152 сыһылаахтар, 2281 сибииннэлэхтэр, 1945 көтөрөөхтөр, 1047 саһыллаахтар.
Управление үрдүнэн 28 сельскэй Совет, 52 оскуола, 2 музыкальнай оскуола, 54 кулууп, 33 библиотека, 37 киноустановка, 12 балыһа, 51 медпуун, элбэх эргинэр тэриитэлэр, уонунан өбөлгөр дьаһылалара, садтара о.д.а. бааллар. Итин тэнгэ бастагы балаһа «Государство — эмиз эти» И. Засильев, «Куоталаһы кыайылаахтара» М. Саввина информациялар бэчээттэммиттэр. Дьэ, итинник сэрбэрлээх, ис хоһоонноох эбит биһиги хаһыап-

ологической үлэбэ отдел сэбиэдиссэйинэн Н.Ф. Иванов талыһылыгыттарын туһунан кэпсэнэр. Маны тэнгэ иккис балаһага Хамабаттан Е. Сивцев «Колхоз бастыг ыанньыксыта» дьэн О.И. Герасимова туһунан, Таастаахтан И. Сидоров «Былааны икки бүк толордо» дьэн суругар кадровай булчут Н.Д. Казанов тустарынан информациялар бэчээттэммиттэр.
Бастагы нүөмэрбит үһүс страницатыгар Краснодарскай кыраай Усть-Лабинскайдаабы производственной управление дойду бары тыатын хаһаайыстыбатын үлэһиттэригэр ыһырылары дьүүллэһэн баран өйүүллэрин туһунан ис хоһоонноох матырыйааллар бэчээттэммиттэр. Ол курдук «Лена» колхоз 1 №-дээх Суоттутаабы учаастагын колхозтаахтары аһаҕас суруктара, Карл Маркс аатынан колхоз ыанньыксыта Т. Ядрихинская, «Коммунизм» колхоз ыанньыксыта, райсовет депутата А. Лукинова, «Лена» колхоз бостууга А. Заровняев усть-лабинскайдар баччынары өйөөн туран үрдэттиллибит эбэһээтэлибэлэри тус бэйэлэригэр ыһыналларын тустарынан матырыйааллар бэчээттэммиттэр. Маны тэнгэ В. Еремеев «Управление ыраах учаастагар» дьэн Партизан Егоров аатынан колхоз 4 №-дээх Түүлээхтээби биригээдэттиртэн, А. Гоголев «Бочуоттаах дьыаланы толороллор» дьэн Көбөкөнтөн матырыйааллар бэчээттэммиттэр.
Управление 1963 сылга ситиһээтээх государственнай быһааннара бэриллибиттэр. Оноуоха маньык сыһыппаралар бааллар:
Ыһык хас биридди гектарыттан ыһаба:
7,7 центнер бурдугу
73,6 центнер хортуоппуйу
103 центнер обуруот аһын
Онорон таһаарыаба:
17994 тонна валовай үтү
3772,1 тонна эти

иллэр» дьэн матырыйаалыгар «Октябрь» колхоз 3 №-дээх биригээдэтин колхозтаахтара кэлэр сылга анаан 300 кубометр оттук маһы, 8 кылаастаах оскуола дьэтин тутуутугар анаан 2000 тутуу бэрэбинэтин кэрдэр сороктанан үлэһи сылдыалларын туһунан кэпсэнэр. А. Гоголев «Кини бастыг булчут» дьэн матырыйаалыгар «Правда» колхоз биллиилээх булчута 70-тан тахсыбит Петр Егорович Лугинов семилетка төрдүс сылыгар 1150 солкуобай суумалаах «сыманнаһа кыһып көмүһү» туттаран сыһаабы сорудабын 210 бырыһыан толорбутун туһунан кэпсэнэр. А. Ильин «Уопсай күүһүнэн» дьэн төбөлөөх информациялар «Правда» колхоз 3 №-дээх Өспөхтөөбү учаастагар тутуу маһын бэлэмнээһингэ үс күннээх субуотунньук ыһыттылытын туһунан этиллэр. П. Колодезников бэчээти тарбатын туһунан информациятыгар «Коммунист», «Партийная жизнь», «Агитатор» сурунаалларга 39 экземплярнаан, «Правда» хаһыакка 27 экземплярнаан ааспыт сыһаабаар итэһэс сурутуу ыһыттылыта кириитикэлэммит. С. Джуалов Өлтөхтөн сага төрүөбү бэлэмнээхтик көрсүөхтэхтэрин туһунан информацията бэчээттэммит. Маны таһынан Ф. Слепцов «Улахан перчаткаахтар» рингаларыгар» дьэн матырыйаалыгар Мүрү уонна Нам орто оскуолапарын 14 бөбөстөрө рингэбэ көрсүһүүлэрин туһунан сырдаттылар.
Хаһыаптыт бастагы нүөмэрин сонуннарын кылгастык сырдаттаха итинни.
«Саһарбыт страницалар кэпсиллэр» рубриканы нэдиэлэбэ биридэ быктаран аһар баһалаахпыт.
**Бэчээккэ бэлэмнээтэ
Григорий ЭВЕРСТОВ**

В магазине «Байылыат» новое поступление телевизоров, холодильников, электроплит «Мечта», стиральные машины «Фей», «Евро», «Сибирь», магнитофоны, DVD-плееры, широкий ассортимент спец. одежды, матрас, подушки, одеяло, раскладушки, оверлочные машины, мука, сахар, льжи, коньки.
Тел. 42-7-65

Охтон баранар мастаах, Уолан баранар уулаах Орто туруу дойдум ...

ҮРҮН КҮӨЛ

«Үрүн Күөл» резерват тэриллибитэ 30 сылын көрсө

КАН ТЫЛ ОННУГАР

Биһигини сир ийэ бэйэтинэн бүөбөйдээн орто дойдуга олорбут.

Кини олово кылгас, оттон ууһуур утум уһуу. Сага үйэ модьоботугар өй-санаа дьалкыйбыт, сүрэх-быар уйгуурбут кирбиитигэр киирдит. Быһшастыгас, быһымах, күрүөтэ-хаһаата суох көңүл олох сиэлиттэн, кутуругуттан тутуһа сатыыбыт. Кимнэхэ эрэ чалбаран, баай-тала, сорохторго дьаранаас-дьадайымы, быстыы-эстии олохтор садаланылар.

Истэр тухары сир-дойду кытары кыйаханар, уордаах арҕаһа дьогдойор, өрө түллөн мөхсүтэлиир, халаан уутунан халыйар, холорук-сидлиэ ытыллар, халын

хаар үллүктүүр, кыһарҕаннаах бытарҕан тымныы дьаһыйар.

Билэр-көрөр тухары бар дьон сигилитэ-майгыта уларыйар-тэлэрийэр, чизэ суобас сууйуллар. Харчы-уп хабарҕа дуксуйар, олоххуттан огдолутар, мунур тойон, бардам баһылык буолар.

Итинтэн бэл уллуу чуумпу олохсуйбут ирбэт тон дойдуга биһиэхэ, кини үйэтэ, ычата кылгаата дьибит. Кэлбит кэм-кэрдии арааһа аартык аайы күөх олбоу тэлгэппэт буолуох курдук, кыра-хара дьон биһиги туспутугар татым-тараты дьылга садаланар быһыылаах — дьон биһиги аасыгыт үйэ ыһыллыбыт-садаҕаламмыт тутулугар үлэлээн-хамсаан, эдэр-эмэн сыллабытын бэлэхтээммит үйэбитин мунурук олонор эрар сааһырыгыт дьон толкуйбутугар.

Видый Дьөгүөр, журналист

тутуулар, техника, гос. закуп, үлэ аахсыһа уруксу курдук дохоттан натуроплата буолбатын, сирэй ахсаан харчынан төлөһөрүн быһаарбытым. Дыгын Николаевич итини истэн сүрдээһин сэргэхсийбитэ, сага саҕахтар көстүүттэрин дьонунук биһирээбитэ, үлэлииргэ сөбүлэнтин биэрбитэ. Кини үлэлиир кэмигэр үлэр-хамнаска хамсааһын тахсыбыта. Ордук чорботон тутуу ытыллыбыта. Түбэҕэ совхоз объектара — хотоннор, чааһынай дьыллар утум-ситим ситэн-хотон үлэлээн, чөмчөтүллэн барбыттара. Дыгын Николаевич дьонго — рабочайдарга тылын ыһынарара, лоп курдук быһаарсара, совхозка туруорсар боппуруоһун хайаан да сүһүөгөр туруорара, өйбүдү ылар. Учуотун-отчуотун чөмүчү кэмигэр оҕороро, аахсара. Салайааччылар да, үлэһиттэр да дириг убаастабылларынан туһанара. Аммосов аатынан совхоз эстиэр дьэри дьаһалта үлэлээбитим, ол тухары үс биригэ дьир: Арбынҕа Аччыгы Уол — И.И. Иванов, Маймаҕа Н.Ф. Собакин, Түбэҕэ Д.Н. Дьяконов — дьинг чачы мистэттигэр салалта тутууларын илчиллэригэр ылбыт дьонун салайааччылар этилэр. Совхоз дьаһалтатыгар сүрүннүүр күүс, холобуур буолбуттара. Дыгын Николаевич тутууну утумнаахтык, ситимнээхтик ыһтыы дьон олоҕу тусарыгар, олох олугар түс дьаһаны буоларын сөпкө өйдөөбүт эбит. Истэр тухары Түбэҕэ тутуллубут тутууларга чааһынай дьылларга, кини тутуспатах эбэтэр тутууну туруорсубатах объектара

ДЫГЫН ААТА

Эбээ, Катиринэ кэпсээбитинэн — урут холбоһуктааһын кэмигэр, кэргэнэ Ньукулааскы Дьокуускайга областной баһыһа тутуугар болуотуньугунан үлэлээбитэ үһү. Тутуу маастара Байбал Кыһыкын (Мэнэ кийитэ) татаардартан күөх хонуу кытылыгар эргэ дьэни атыыласпыт. Онно Ньукулай сыйыары үс эркини, боротуоҕаҕа бырабыллыбыт баржа маһыттан сүгэн таһан, дьэ туттан бүтэрэн, кинини Арбытан көһөрөн киллэрбит. Олорбуттара нөҥүө сылыгар оҕоломмуттар. Уол оҕо олус ириннэх, ыарыһах эбит.

уопсай муннахтарыгар быһаарыахтара», — дьин түмүктээбитэ. Бөдөһүтүу балаһыаньытыгар сөп түбөһүннэрэн Аммосов колхозка Арбын, Көбөкөн, Түбэ, Модут, Хатырыкка кининэнэн холбомуттар. Биэс нэһилиэк территориятыгар кини сирдээх, үгүс сүөһүлээх, сылгылаах, үтүмэн нэһилиэһинээлээх, кэлимсэ дьаһаныылаах, көһүүн коллективнай хаһаайыстыба төрүттөммитэ.

Салалтаҕа да, отделениеларга да үлэлииргэ ыарахана, өрүс илинарҕа энгэрдэригэр хайдыһы, сыл ангара кэрингэ кэмгэ хаайтарыыла-

Икки сааһа туолуутугар дьэ сыһаһаны кэрийбит. Аҕата ортун мийгэрэпкэ суруйтарары куоракка тахсыбыт. Онно сакэрэтээр саха кинитигэр наадатын кэпсээбит. Уолбут Сыйык икки сааһын туолла, атаҕар турда дьин сурукка киллэрэллэригэр көрдөспүт. Онуоха олоҕорбут-турбут сурукеут кини Сыйык дьин аат сурукка суовун иһитиннэрбит. Ханьык уулуссаҕа олорорун туоһуласпыт. Ньукулай Дыгын дьэтин таһыгар олорорун, уулуссаны билбэттин хардарыт. Чэ, оччотугар оҕо аатын Дыгын дьин суруйар сөбүн биллэрбит. Аҕата Ньукулааскы сурулларынан Дыгын да буоллун дьин сөбүлэспит.

2003 сыл сатиньы оройугар 15 күн сизери-туому тутуһан, Түбэ нэһилиэгин сис ыалын аҕата, баһылыга Дыгын Николаевич Дьяконов биһиги кэпсээбиттэн букатын наахтык барбытын биер сылын бэлэти дьэ кэргэнэ, чугас дьонноро мустубуттара. Кини олоҕорбут олодун, сылдыһыт сырытытын, үтүөтүн-онотун түүлүн садалаан, ахтан-санаан харах уутунан сисимнэн, курутуйуу тылларынан ситиһилээн ыраас мууска ууран кэпсээн ахтыһыы буолбута. Ити түгэниртөн салдаан, уһун сылларга алтын үлэлээбит, сылдыһыт дьонун дьоннор ахтыһыларын тиэрдэбит. Иллээх-эйэлээх дьону өбүгэлэрбит «Биер силлестээх, биер тыһынаах дьон» дьин тэһнээбил оҕостоллоро.

УЛАХАН ОЛУГУ ОҔОРБУТ ХОЛОБУР

1967 с. кулун тутар ортотун эргин мин П.Хомустаахха — Хатаска партинай тэрилтэ секретарынан, председатели солбуулааччынан, колхоз зоотехнигынан үлэли олордохпуна, оччотооҕуга райком бастакы секретара С.Н. Платонов ыһыртаран приемабыта. Кэпсэти ис хоһооно санаан көрбөтөх өттүбүттүн күөрэйбитэ. «Дьэ, Егор Павлович райком бюрота эйигин М. Аммосов аатынан колхоз парткомун секретарынан үлэлиэн сөптөөх дьин рекомендацыйларбытын иһитиннэрбит. Онно үлэлииргин, үлэлээбиккин коммунистар

ах буолан баар балаһыаньаны кэмигэр билбэккэ, мероприятиеларга кэмигэр оҕостубакка, үлэ-хамнас хаамыһа көлөттүгэс буолара.

80-ча коммуниһы 5 бастакы сүһүөх партинай тэрилтэлэргэ түмэн колхоз председателэ И.Е. Харлампеевы кытта үлэлиирбит. 1971 с. аны колхозпут совхоз буолбута. Миигин рабочком председателинэн анаабыттара. Партком секретарынан Н.Ф. Бугаев талыллыбыта. Мин сүрүн үлэм коллективнай дуоҕабардары оҕортоһун, социалистическай куоталаһыһы тэрийини, тумулук туттар рабоча. Дьар, коллективтар үлэлэрин көрдөрүүлэрин үлэһиттэр кини араҕаларыгар тиэрдии, отделениеларга ыһтыллар мероприятиелары сүрүннээһин, зоотехниктары, биригэдиригэр кытта үлэлини буолара. Ити сыл күһүөрү Түбэҕэ баран үлэни-хамнаһы билсигитим, биригэдиригэр кэпсээн аһыһар суруктаабым. Эрдэттэн сүбэлэһини быһытынан Д.Н. Дьяконов кытта кэпсэтистим. Кини соһуучу илэ хабан сөбүлэнтин биэрбэтин сэрэйэммин, Түбэ биригэдиригэр сагалыы ыһтыллар үлэлэр хаамыһаларын, быллааннарын, маньаха объектар,

суох буолуохтара. Дыгын Николаевич бүтүн олодун, сыратын кэлиин кэмизгэ анаабыт үлэтэ, дьарыга, сыала-сорууга — олоҕорбут дойдутун айылдатын харыстааһын. Бу иһингэр үгүс мөккүөрү, өһү-сааһы тыһынааҕар сүтэ сылдыһыта, ол хара мэнэ сууйууларын-согууларын туһугар, Үрүн Күөл чөлүнэн хааларын иһингэр мөккүсүтэ, күрээстэстэ аххан, дьон-сэргэ истинтигэр көрүүтүгэр таһаара сатаата ини, олодун тиһэх күнүгэр дьэри. Кини дьонуннаахтык туруорсубут дьыалата атаҕар туран, республиканскай суолталаах резерват статуһун ылла. Мин толкуйбар маньы сыаналаан айылга көрө мунуугар Ыгьк Кэрэ Эбэ Үрүн Күөл уһулуччу харыстанар өйөмөҕө кубулуйда. Манна кини аатын иһэрээххэ дьин этии киллэрэбин. Итиччэтигэр Түбэ аата эччириэ, кэлэр кэм ыччатыгар. Дыгын Николаевич Дьяконов кэнчээритигэр кини тутуу, тулалыыр эйгэни көмүскэһини утума үһүө, ситимэ тиһиллээт этэ — дьин сабаҕалыһыбын.

Е.П. РЕХЛЯСОВ, үлүс Ытык кийитэ, тыһы, үлэ ветерана

(«Үрүн Күөл» резерват бэлэз даататыгар аналлаах матырыяаллар салгыы бэчээттэниэхтэрэ)

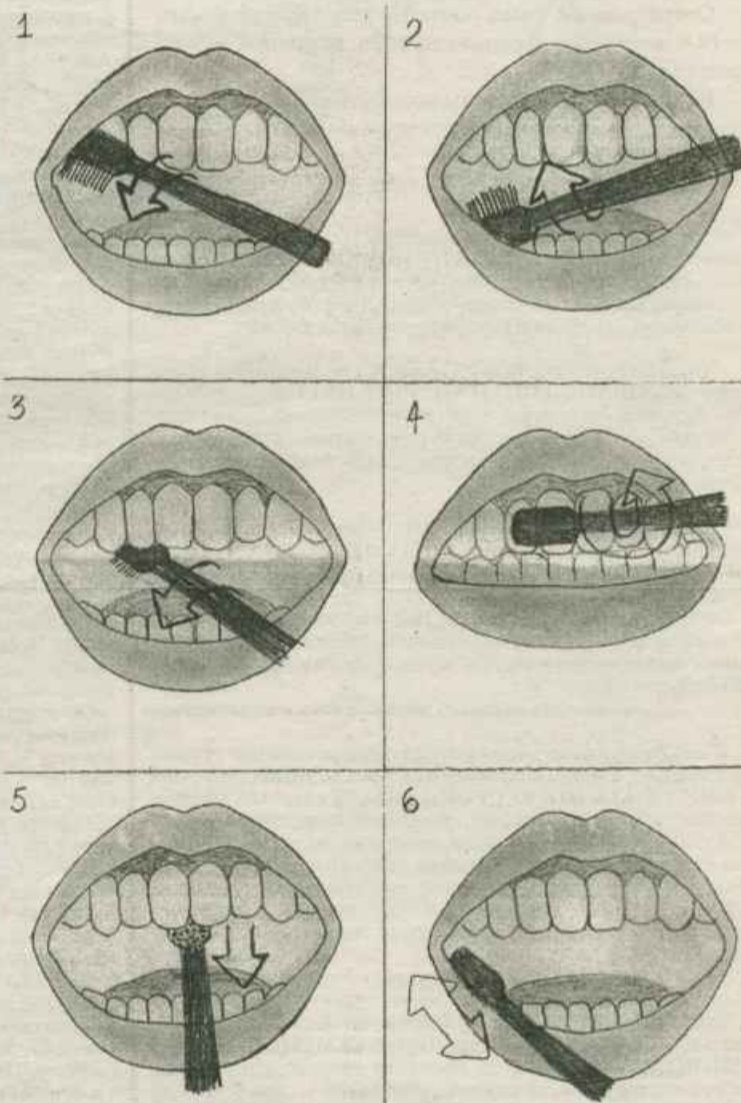
Врач субэтэ

ОҔО ДОРУОБУЙАТА — ТИИИТТЭН

Үгүс төрөппүттэр оҕолоро кыраһыабай, доруобай тиистээх буолалларыгар баҕараллар. Итиник буолууну ситиһингэ төрөппүттэр өттүлэриттэн тулуурдаах такайы уонна биһиги кырачааннарбыт кыһаллан үөрэнилэрэ улахан оруулаахтар. Кырапары кытта күн аайы дьарыктанан тиһи ыраастаныһы үөрүйэх оҕостууга тиэрдиэххэ наада.

Кыра оҕо бастаан тиистэниитигэр балтата суох ньерэй тиһэ 20 устуука буолар, үөһэ уонна аллараа — 10-нуу. Алта ыйыттан садалаан оҕолор тиистэрэ тахсан бараллар. Ньерэй тиистэр 6 саастарыттан 12-гэр дьэри кэмгэ, оҕо сайдыһыттан көрөн түһэллэр. Үгүс төрөппүттэр балтата суох ньерэй тиистэри ыраастыһар наһаа наадата суовун курдук саныһыллар, кинилэр толкуйдаһынан аһыах сыһынан түһэн хаалар тиистэри ыраастыһар солууга суох курдук. Дьингинэн, адыс да итиник буолбатах. Ньерэй тиистэри эрдэттэн доруобайдык тутуу балталаах дьингээх тиистэр үүнэллэригэр төрүөг буолар. Төҕө дьэтээххэ, итилер ньерэй тиистэр мистэ-тэлэригэр үүнэллэр. Онон оҕолор ньерэй тиистэрэ эрдэ түһүүлэрэ уонна алдыһыһылар дьингээх төрүт тиистэр ыһыһылар тэһэ суоҕар тириэрдэр. Иккитинэн, эрдэттэн харалыһаҕах ньерэй тиистэр оннуларыгар мөлтөх туруктаах төрүт тиистэр үөскүүллэригэр төрүөг буолар.

Дьэ, ити иһин кырачааннары адыс кыраларыттан, бастакы тиистэрэ тахсыахтарыттан, тиһи ыраастыһы үөрэтэргэ дьулуһар наада. Маньаха биллэн турар тутта шетканан ыраастаныһылат. Иһин тиистэр тахсалларын кытта ыйар тарбах тула ыраас маарыһылар эрийэн, төрөппүт ыраастаан иһиэхтээх эбэтэр аптекаларга аһыһылар пластиковай колпачоктары туттуллуохтаах, ону тэһэ оҕо миһэлтин массаҕтаныйлаахтаах,

тыһын ыраастаныһылаахтаах.

Биер уонна балтараа сааһыттан ыла паастата суох шетканан тутта үөрэттиэххэ наада. Ити шетка кыраһыабай көстүүлээх, сымнаҕас кыллаах уонна, кыллааһынай, тутуура суон буолуохтаах. Оҕо маньы биэс мүнүүтэ тийэ эмэн, ыстаан дьарыктаныахха наада. Итиннэх араас көр-күлүү, төрөппүттэр тиһи хайдах ыраастыһы оҕо иһингэр көрдөрөн үөрэттиэхтээхтэр, шетканан хайдах сөптөөхтүк туһанары такайахтаахтар. Айахтары аһытан, шетканы үөһэ миһэллэртэн улахан баттаһына суох аллара-үөһэ хамсатан (1-гы уруһуй) иһилиэхтээх. Маньаха айах хаһа өттүттэн садалаан тиистэн тиһи суурайтаһы үөрэтөр табыһастаах. Аллара сыһаах тиистэрин ыраастааһыны (2-с уруһуй), аллараттан үөһэ хамсааһыһынан садалыыр ордук. Тиистэр ис өттүлэрин ыраастааһыны айаһы киник аһытан баран эмиз итиник (3-с уруһуй) ыраастыһар ордук. Иһин тиистэри сыһаахтары хам тутан баран шетканан эригир оҕорон (4-с уруһуй) ыраастыһар табыһастаах. Иһин тиистэр таһалы уонна тыл дьэки өттүлэрин (5-с уруһуй) көстөрүн курдук үөһэттэн түһэрэн ыраастыһар ордук. Түмүккэ (6-с уруһуй) үөһээни уонна алларааны балталар үрүт өттүлэрин ыраастаныһар.

Оҕо адыс кыра эрдэттэн тиһи ыраастаныһыны син биер илиһини, аһыах иһинэ, суунар курдук өйдөтүүххэ наада. Эскөтүн оҕо тиһин ыраастаныһан баҕарбат буоллаһына мөһөр-этэр табыһылат, тулуурдаахтык хатылаан күн аайы дьарыктаныахха наада. Итиннэх араас көр-күлүү, ооньнуу курдук ньымалары туттар ордук. Холобура, хахай эбэтэр бегемот айаһын атарын курдук оҕо айаһын аһыттаран тиис суунар шетканан айах иһиттэн абааһылары үрэр курдук ооньнуулары толкуйдуур табыһастаах. Икки саастарыттан ыла оҕолор тиис суунар паастанан ыраастаныахтаахтар. Онуоха ыраастаныах иһинэ уонна бүтөн баран хайаан да айаһы сайданыһылаахтаах. Туттуллубут шетканы ыраастаныһы киниктэн, мыһыланан сууйуулан куурдуулар уонна аһаҕастык тутуулар.

Эскөтүн оҕо кариес үөскээбит буоллаһына, тиис ыалдыһарын кэтэспэккэ эрэ эмтээххэ наада. Оҕо ньерэй тиистэрэ барыта табыһастыһына, сыһа биердэ стоматолог врачка сылдан хайаан да көрдөрүлүөхтээх.

Н. СЛЕПЦОВА, стоматолог-врач

